

REVISTA LITERARĂ

APARE DE DOUĂ ORÎ PE LUNĂ.

Abonamentul : Pe un an, 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

DIRECTOR :

S.T. VELLESCU.

Redactor-Administrator :

TH. M. STOENESCU.

SCRISORILE

ne francate se refuză.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

PASAGIUL ROMÂN, NO. 3 BIS.

ABONAMENTELE

se plătesc înainte.

Domnului Director al «Revistei Literare».

Domnule director

Permiteți-mi a cere un loc în coloanele *Revistei Literare*, pentru aci aneștata epistolă ce am adresat din Câmpu-Lung d-lui Ministru al cultelor și Instrucțiunii publice.

Măsura ce propui, în această epistolă, având în vedere conservarea atâtor numeroase și prețioase monumente privitoare la trecutul nostru național, — monumente condemnite la o eternă și ireparabilă pierdere, de nu vom lua nici o hotărîre în privința lor, — merită poate a fi supusă eșaminării și criticei publicului.

De nu se va găsi și propune o alta mai bună, cred că e de datoria noastră de a

meritului Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice, — de va căta a o pune în aplicare, — acel concurs moral ce nu 'l poate găsi în organele administrațiunii.

Ceea ce propui pentru Câmpu-Lung, trebuie generalizat la toate cele-l'alte orașe istorice ale țerei. Propunerea mea va lua cu înlesnire un corp și o extensiune serioasă, când se va organiza acea Societate pentru *Istoria Patriei* a căreia înființare am propus-o încă din anul 1878. Dar despre acest din urmă subiect îmi propui a vorbi mai pe lung într'unul din viitoarele numere ale *Revistei Literare*.

Primiți etc.

C. Esarcu.

București, August 1885.

Domnului D. Sturdza, ministrul Cultelor și Instrucțiunii publice.

Domnule ministru

Cunoscând solitudinea ce tot-d'una ați arătat pentru păstrarea vechilor monumente, de ori-ce natură, privitoare la trecutul nostru istoric, și încurajat de ultima d-voastră telegramă (1) îmi permit a veni încă o-

dată o vă face următoarele relatări :

I. Intr'o serie de excursiuni ce am făcut, mai întâi singur și acum în

distrugea cu cruzime picturile vechi din biserica S-tei Treime pentru a le înlocui cu zugrăveli barbare, după ce 'mi-am permis a da afară din biserică pe nenorocitul zugrav m'am grăbit a înștiința despre aceasta pe d. Ministru al cultelor, care, imediat, a trimis o telegramă prefectului dând ordin de a opri ori ce lucrare și păstrînd ast-fel frescuri importante atât din punctul de vedere al vechimeii cât și al artei bizantine.

(1) Înștiințat de eminentul nostru artist d. Mirea, cu care am avut plăcerea de a vizita toate bisericile din Câmpu-Lung, că un zugrav ștergea și

urmă însoțit de D. Densușianu, am putut constata în Câmpu-Lung și în vecinătățile sale un număr însemnat de petre cu inscripțiuni, toate interesante, și unele având o adevărată importanță istorică.

Aceste petre dispar pe fie-care zi și multe dintr'ensele servesc pentru construcțiuni moderne. V'ăș putea cita biserici noi și însăși case particulare pentru construcțiunea cărora s'au întrebuințat numeroase petre cu inscripțiuni, pierdute ast-fel pentru tot-d'auna.

Chiar astăzi un preot bătrân ne o asigură, atât pe mine cât și pe ^{des} Densușianu, că la biserica S-ta Marina, care se consideră ca cea mai veche din Câmpu-Lung, a existat o pisanie purtând data de 1215. Descoperirea unei asemenea inscripțiuni ar lămuri poate un punct important și obscur al începutului principatului român. (1)

II. Pe lângă frescuri, dintre care unele datează de mai mult de un secol și jumătate, și cari se mai păstrează pe zidurile unor biserici, sărăciei cărora se datorează conservarea lor nepermițând, din norocire, a se restaura, există un număr însemnat de icoane, într'un stil bizantin foarte caracterizat. Cele mai multe din aceste icoane

(1) Pe pisania bisericii lui Radu Negru din Câmpu-Lung, rezidită din temelie de Matei Basarab, se dă anul 1215 ca anul descălcării lui Radu Negru în România. În toate hrisoavele însă ale lui Matei Basarab, prin care întărește hrisoavele lui Radu Negru relative la privilegiurile acordate Câmpu-Lungului, Matei Basarab zice că aceste hrisoave sunt din anul 1290. Sunt istorici erudiți, ca d. Hasdeu, care au simplificat chestiunea, negând existența lui Radu Negru.

se află prin clopotnițele bisericilor restaurate, aruncate ca vechituri nedetnne și fiind înlocuite în biserică prin picturi grosolane și fără nici un caracter. Aceste icoane, câte-va iscalite (1) — dintre care unele ar figura cu onoare în cele mai însemnate colecțiuni de picturi bizantine din Italia — sunt ecspuse la o apropiată și ireparabilă pierdere, și e destul să se deștepte atențiunea vre unui anticar avid și îndrăzneț ca ele să dispară în câte-va săptămâni.

III. Am găsit încă, pe la bisericile cele mai sărace și părăsite, cărți vechi importante — aruncate cu un dispreț atât mai mare cu cât ele sunt mai vechi. — și care asemenea sunt fatalmente condamnate să dispară peste curând. Aceste cărți sunt foarte interesante și adin punctul de vedere al istoriei tipografiei la noi în țară.

IV. Vă voi vorbi încă, Domnule Ministru, de hrisoave vechi importante ce se află s'au s'a aflat nu numai pe la orășeni, dar încă pe la țeranii (2). Puținele care au mai rămas sunt de-

(1) În clopotnița bisericii St. Nicolae zidită din nou în zilele noastre în locul unei biserici de pe la anul 1400, se află mai multe din icoanele vechi biserici. Pe una dintr'ensele se citește foarte lămurit numele pictorului: *Șerban Diaconul*, un fel de Beato-Angelico. Pe o altă icoană ce am găsit într'o altă clopotniță am putut citi asemenea iscalitura pictorului: *Răducanul Diaconul, fiul lui Șerban Diaconul*. Ar fi existat în Câmpu-Lung pictorii ce și transmiteau talentul din tată în fiu. Se cunoaște asemenea autorul frescurilor, din anul 1713 din biserica S-t. George, care sunt foarte însemnate. El și-a iscalit numele în altarul bisericii: *Monea...* Noi vedem aci primele date ale istoriei picturii în România.

(2) Mi s'a afirmat că există o familie de țeranii — al căreia strămoș ar fi purtat numele de Herzog sau ducă venit din Făgăraș — care posedă documente în pergament. Descendentul acestui Herzog este numit astăzi de către consătenii săi, Hırtoagă.

stinate peste curând a dispărea și ele și a se pierde pentru tot-d'auna.

Actualul primar al Câmpu-lungului, D. Rizeanu, mi-a narat că a avut în posesiune vre-o 30 de hrisoave relativ la vechile privilegii ale Câmpulungului și, după cât am înțeles, unele erau anterioare de un secol epocii lui Matei Basarab. Aceste hrisoave au fost dăruite sau încredințate vechiului prefect al Câmpu-lungului, D-nu Sc. Trăsnea. În ori-ce cas, ele nu se mai află în Câmpulung. (1)

Dacă mi-am permis, domnule Ministru, să vă atrag atențiunea asupra faptelor sus-expuse este pentru a supune apreciațiunii D-voastră următoarea concluziune :

Pentru a scăpa, de o pierdere ireparabilă, atâtea prețioase monumente ale istoriei noastre naționale, cred că

(1) Mi s'a spus în urmă că D-nu Trăsnea le a depus la arhivele Statului. A fost ast-fel o norocire ca hrisoavele Câmpulungului să cadă în mâinile unui prefect luminat, ele ar fi putut să aibă o altă soartă.

s'ar putea lua imediat măsuri pentru a începe culegerea lor creând aci un muzeu local.

Localul este găsit gata. Se află aci la mănăstirea din Câmpulung o zidire veche, cu un oare-care caracter arhitectonic, care servea călugărilor de trapezărie și care, cu o foarte mică reparare, poate fi pusă cu cea mai mare înlesnire în stare de a servi de muzeu. În puține zile s'ar strânge, cu o foarte mică cheltuială, principalele obiecte de categoria celor sus enumerate și muzeul, odată înființat, s'ar îmbogăți cu rapiditate, deșteptând în inimile Câmpulungenilor amorul propriu local împreună cu dorința de a'și îmbogăți cât mai mult muzeul lor.

Însăși conservatorul muzeului mi se pare găsit gata. Cuvioșia sa, E-gumenul mănăstirii, care este tânăr încă și cu multă inimă, mi se pare naturalmente indicat pentru aceasta.

Primiți etc.

C. Esarcu.

Câmpu-lung, 1 August 1885.

I N S O M N I E.

Nici o vorbă de iubire între noi nu s'a schimbat.
 Ca seninul dimineții cugetul ne-a fost curat:
 Ne 'ntâlneam ca doi prieteni, mulțumiți câte o dată,
 Une-ori cătând s'ascundem o privire îngrijată.
 Și puteam să fim departe multă vreme despărțiți,
 Ochiul nostru să se 'nchidă ca să doarmă liniștiți,
 Tinerile noastre gânduri alte visuri să viseze,
 Pașii noștri, fără piedici, căi opuse să urmeze,
 Și puteam să fim pe lume, dupe cum pe mare sânt
 Două maluri depărtate mărginind câte-un pământ;
 Câte nu puteam, și câte n'ar fi fost cu mult mai bine
 Să ridice ziduri 'nalte între ochii mei și tine!

Te vedeam ; — dar nepăsarea, care zilnic descreștea,
 Golul ce 'mă lăsa în suflet cu ființa ta 'l umplea.
 E o tăină nepătrunsă pân'acum de omenire ;
 Cum să leagă două inimi într'o singură iubire,
 Și de n'am cercat problema și nu 'ncerc să o desleg,
 E că nu voesc greșită ca și alții s'o 'nțeleg. —
 Ce folos să știu iubirea cum și pentru ce ne vine,
 E destul c'o simt în suflet și că 'n el te simt pe tine.

Negreșit, în lumea toată de-am fi numai amendoî,
 Fără de priviri pizmașe îndreptate către noi,
 Cât n'am sta coprinși în brațe și amorul cât ne-ar spune,
 Părăsindu-ne în prada sărutărilor nebune,
 Și apoi, lipindu-ți capul și obrajii l'al meu piept,
 Te-ași lăsa să dormi pe dânsul și în visul meu, deștept,
 Te-ași privi în timp de zile și de nopți nemărginite,
 Adormindu-mi lângă tine gândurile rătăcite ;
 Frumusețea ta alături cu adâncul meu amor
 Ar opri ca să ne-admire orele din cursul lor ;
 Tu copilă prin etate, eu bătrân prin suferință,
 Ne-am uni atât de bine într'o singură credință ;
 Tu ai fi surisul zilei, eu al nopței tăinic vis ;
 Te-ași culca cu frăgezime lângă sinul meu deschis,
 Dupe cum oceanul culcă raza ultimă din soare,
 Deschizându-i ca un leagăn undele-i tremurătoare.

Dar când simt că nu se poate fericiti să devenim
 Și că soarta ne condamnă vecinic să ne prigonim,
 Mă coprind-o jale-adâncă, și aci 'mă-e dor de tine
 Și aci ca rătăcitul să alerg prin lume 'mă vine.
 Câte-o dată plec pe uliți și pe gânduri cufundat,
 Mă întorc, fără de veste, tot de unde am plecat ;
 Mi se pare lumea toată că se uită dupe mine,
 Ca și cum ar ști că umblu căutându-te pe tine ;
 Seara, dacă vîd pe ceruri luna, nici nu o privesc,
 Căci mă tem să nu 'mă citească în privire că iubesc.

Spune tu, d'atâta vreme, dacă mai vîzut o dată
 Cu privirea abătută saă cu inima 'ntristată,
 Saă simțindu-te aproape să mă turbur cel puțin,
 Spune, dacă suferința 'mi-a trădat'o vr'un suspin.
 Și de câte ori, simțindu-mi lacrimile că mă 'nneacă,
 Nu am ris, făcînd pe alții ore 'ntregi ca să petreacă,
 Și de câte ori, durerea când în pieptu-mi elocotea,
 N'am făcut să 'nveselească toți prin veselia mea !
 E amar să ai un suflet și să'l puî la încercare
 Să preschimbe 'n bucurie cea mai crudă disperare!

Oh! și numai pentru tine, pentru tine sufer tot!
 Țnsă astăzi suferința s'o innăduș nu mai pot!
 A! Ce 'mî pasă de sfârșitul unei patime nebune!
 Dacă gândurilor mele lumea 'ntreagă s'ar opune,
 Voiū să lupt cu lumea 'ntreagă, și-ași lupta cu Dumnezeuū,
 Când de scut te am pe tine și de armă-amorul meu.

Th. M. Stoenescu.

DE-ALE VIEȚEI

Iată-mă intrând și eu în vorbă și încercând să vă vorbesc câte ceva din toate, despre cele ce se petrec și aieva și în vis, despre înțelepciune și despre nebunie, poate mai mult de cea d'a doua ca de cea din-aiū. Voiū lua viața într'un fel saū în altul, dupe cum se înfățișează, în scurt, dupe cum este.

Voiū urmări pe cerul albastru zborul rēnduneelelor, care pițigăesc pe lângă nori, voiū asculta cāntecul pasērilor și vă voiū duce apoi să resuflați parfumul florilor.

Pe urmă, voiū privi împrejur-mi, spre a vă spune tot ce se petrece, fie trist saū vesel, adevērat saū minciună, sublim saū ridicol, mângâietor saū dureros, tot în fine ce voiū întâlni în lungul drumului, ce urmez cu semenii mei.

Comedia vieței e așa de nebunatică, așa de felurită, așa de respingătoare unei orī, și cu toate acestea așa de atrăgătoare tot-d'auna! Tablourile ei sunt adesea așa de ciudate în cât este o plăcere nespūsă de a cunoaște mărunțimile nenumērate și schimbătoare a ciudățeniei lor.

Inăuntru ca și afară, în saloane ca și în colibe, femeea, această vecinică *dona mobile*, va răpi adesea cugetarea mea. Ii voiū arăta frumusețea, grațiile, fantaziile, devotamentul, strălucirea, dar tot odată și ideile ei bolnave, caprițiile rēuțacioase, nebuniile focoase și căderile fără îndreptare.

Cât despre copil, acest drăculeț tot-d'una incântător, îi voiū arăta toate zburdālnicile, toate nevinovățiile, toate drăguțeniile, căci, o mărturisesc din toată inima, nu e, cu adevēr, nimic mai cald ca surisul lui, nimic mai întăritor ca înfățișarea lui, nimic mai înbucurător ca veselia lui neingrijată.

Și din mijlocul hohotelor de ris, ce 'mī vor da tonul vesel, voiū trece adesea pe lângă suferințele omenești, povestind toate întristările, toate îngrijirile ce ar avea.

În sfârșit, mă voiū duce pretutindenī câte puțin, atingând toate lucrurile și vorbind de aceia ce înalță și de acea ce coboară, de aceia ce mânănește și de ceia ce mângâe; de aceia ce te face să rizi, și de acea ce te îndeamnă să plângi, — și în această călătorie straniă, printre ciudățeniile omenești, voiū face ca poetul:

care se ridică

Împotriva a tot ce lovește inima;
 Care merge pretutindenī, dupe visul sēū,
 Biciuind nedreptatea și nerușinarea;
 Care vrea ca sufletul să fie mare
 Ca faptele noastre să fie bine-cuvēntate.

Din aceștia sunt și încă foarte mulți!
 Căci, or cât s'ar zice, omul păstrează încă, împotriva tuturilor vēnturilor rēuțacioase ale secolului,—un ce sãnătos, puternic, și nobil în inima sa, ceva virtuos, măreț și sublim în sufletul sēū.

Târgul simțimintelor și negustoria conștiinței, făcându-se în toate zilele, nu se face absolut de toate ființele. Materialismul n'a ucis încă poezia cu desăvârșire. Tot i-au mai rămas câți-va credincioși. Aceștia se națâ ca cugetătorul, care nu crede în răul universal, și merg înainte :

Lovind în omul înrăit
Și zguduind pe cel tâmpit !

Așa dar, încă o dată, mai sunt din aceea, bărbați și femei, dacă nu mulți, cel puțin îndestui pentru a ne întări în convingerea că, din fericire, domnia degradării morale nu e absolută.

Invinovțească-mă ori-cine o voi de optimism, voi răspunde că cunosc mulți, din acești sinceri, onești și încrezători, și că adevărul mărinimiei lor morale slujește a ne mângâia de prea multă răutate și de prea multă netrebnicie.

Ș'apoi, în viața omenească, dai de bine și de rău, de frumos și de urât. Sufletele sunt ca fețele: violene și frumoase. Uni contribuie a mări frumusețea altora, și pe fie-care în deosebii, trebuie să'i ei așa cum sunt, în splendoarea ca și în simplitatea lor, în umbra ca și în lumina lor, căci fie-care își are interesul său particular.

* * *

Nu numai florile cele mari și bătaoare la ochi dau albinei suc de miere. Muncitoarea insectă, băjbăe pretutindeni, și ea cere până și scaetelui elementele producerei sale delicate.

Este oare-care apropiere între albină și cronicar, cu singura deosebire, că albina e mai îmbelșugată.

Printre miile frumuseți ale naturei, e destul să alerge cletinându-și aripile, spre a găsi miile de flori de unde să'i scoată suc. Florile se îmulseșc pe câmpii, prin păduri, prin grădini, pe când subiectele cronicarului nu se găsesc pe toate drumurile.

Căutător de nevoe, rare ori cu reușită, dar trebuind să găsească cu ori-ce chip,

cronicarul se apleacă spre inimă, spre simțuri, spre tot, ca făcătoarea mierei spre caliciurile florilor. Și din fundul inimei omenești, — care nu e tot-d'auna curată, și care în mișcările simțurilor, une-ori e așa de sublimă, cronicarul descoperă câte o dată ceva sau prea sfâșietor sau prea ales și divin.

În surisul copilului, în frăgezimile femeii, în aventurile mărețe ale sufletului, el descoperă, ca prin minune, o mărire omenească, perdută în atâtea nimicuri ce-o inconjoară, ca diamantul curat printre pietrele grosolane.

El ia atunci, această mărire, acest diamant, se uimește la început la strălucirea ei, apoi încearcă a spune altora această scumpă frumusețe. Și întinderea acestei bucurii, rare ori se poate descrie cu vorba sau cu condeiul.

Dar, cât de puțin s'ar zice pentru ceia ce e frumos, tot e ceva. Sunt atâtea răutăți care ne inconjoară ! Cât de puțin s'ar zice de aceia ce este mare, este deja un bine. Sunt atâtea înjosiri ce le vedem zilnic târându-se cu nerușinare.

Și apoi, câtă putere nu'ți dau lucrurile frumoase ! Ești mai vesel pe un timp cu soare, ca sub un cer întunecos și posomorât. O frumusețe omenească te face să simți răul mai puțin rău. Când ești fericit, îți este ușor d'era.

Binele, ca și răul, au afară de acestea, poezia lor. Iată ce caută cronicarul mai cu osebire, spre a face să reiasă toate contrastele.

Așa socotesc să fac și eu, dacă 'mi va fi cu putință. Puțină poezie printr'atâta proză. nu supără întru nimic, și e tocmai aceia ce urmăresc. Voi zice apoi ca fantazistul :

Am prea puțină înclinare către matematici,
Și spiritul meu, e așa de capricios
În cât sub densul condeiul se înmlădiază ;
Și fiind că nu e de fel academician,
Pot, fără sfială, să vorbesc după cum vreau.

Voi face dar astfel, și spre a mă ține de cuvânt, încep chiar acum :

NAIADA.

E o poveste foarte scurtă, drăguță și mai ales foarte adevărată.

Știi că veți găsi de zis împotriva fantaziei. Nu 'mi va fi cu puțință să mă opui. Dar la fie ce exclamare, vă voi repeta, că aceia ce vă povestesc este adevărul cel mai absolut.

Și-apoi, printre ciudațeniile vieții, fantazia cea mai nenaturală nu se poate oare întâmpla? Nu se petrec oare, în fie-ce moment, împrejurul nostru, minuni vrednice de-a ne schimba șirul cugetărei, atât de straniu în cât să ne uimească, atât de frumoase încât să ne umple de admirare, atât de nedemne încât să ne revolte de mânie, atât de mucalite încât să ne innebunească de ris, sau așa de triste în cât să ne stoarcă lacrimi de compătimire?

Fără indoială, le știți ca și mine, căci le vedeți ca și mine. Negreșit, nu este lucru mare, ca ceea ce acum vi s'ar părea cu neputință, să se fi întâmplat într-o zi în realitate.

* * *

Inchipuiți-vă în munți, pe o proprietate din Moldova, o grădină incântătoare, învelită cu iarbă, înpestrită cu brazde de flori și împodobită cu mănuchi de frunzișuri, printre care ar pătrunde câte va făși aurite de la cer.

În fie-ce zi, sub umbra deasă a aleelor se vedea legănându-și sau plimbându-și visurile, aruncând zgomotul vesel al convorbirei și al hohotelor de ris, o întregă societate, femei, fete și bărbați, stăpânii castelului, ce se ridica în mijlocul grădinei.

Viața le era plăcută. O petreceau cu tot felul de bucurii, în mijlocul fericirii ce înconjură pe fie-care din ei. Minte era veselă și buzele surizătoare, căci nimic măhnotor nu turbura pe acești fericiți.

Ei fugiseră de căldura orașului, și se re-

trăseseră în acel rău pământesc, în mijlocul florilor și al parfumurilor, spre a resufla largă adiere, ce la fie ce clipă, se preînnoște cu aroma livezilor și a pădurilor.

Bărbații mergeau dimineața la vânătoare și dormeau după prânz. Femeile lucrau, sau ceteau romantele zilei, pe când fetele, unele se dedeau în leagăn la umbra copacilor bătrâni, altele, prin boschete, cu câte-o carte în mâini sau pe genuchi, priviau adesea fără a ceti.

* * *

Printre dânsese era una foarte frumoasă, cu părul bălan, cu ochii negri ca noaptea și cu obraji roșiți de frăgezime,

Era cea mai veselă, cea mai vie, cea mai deșteaptă, și corpul ei de zeiță se înmlădia ca edera. Nu era nimic mai limpede și mai călduros ca surisul ei, și nimeni nu s'ar fi putut opri de-a nu admira din tot sufletul și de-a nu iubi din toată inima.

Pentru unul mai ales, pentru un tînăr frumușel și talentat, pictor în unele ceasuri și poet tot-d'auna, plăcuta copilă avea priviri mai adânci, cuvinte mai dulci, zimbete mai luminoase.

Ea îl iubea, dupe cum și dânsul o iubea, adânc, arzător, cu toată puterea aventurii se, și Dumnezeu știe de ce aventurii era în stare drăgălașa copilă.

La țară, ești mai liber ca în oraș. Orizontul e vast pentru visare, și spațiul mai întins pentru umblet. Te duci unde vrei și când vrei.

Intr'o seară, societatea se risipise prin grădină, dupe înclinările ce avea fie care pentru plimbare.

Cei doi tineri, care, fără precauțare, se îndreptaseră în spre același loc, se întâlniră sub o boltă de frunze, ale căror resfrângerii felurite se oglindeau pe fața unui lac adormit.

Era o umbră tainică și dulce, o liniște adâncă, și nu se auzea de cât murmurul

unui curs de apă, ce șiruia dintr'un vas ținut de mâinele unei naiade așezată pe un pedestal.

Cei doi amorezați se așezară pe o bancă de rămurii. Ei își spuseră multe lucruri, pe care numai vântul și pasările le auziră. Apoi o idee caprițioasă trecu prin mintea drăgălașei copile.

— Ași voi, zise ea, să am un tablou, care să reprezinte această boltă de verdeată, lacul în care se oglindește și naiada care și-apleacă vasul cu atâta grație.

Dorința unei fete frumoase, este ea și îndeplinită.

Tânărul îi promise tabloul pentru a treia zi. Dar ea voia să fie făcut în ora crepusculului, în momentul când soarele apuind și alunecând de-a lungul trunchiurilor, acoperă lacul și bolta cu lumina lui largă și aurită.

* * *

A doua zi, tânărul începu să lucreze. El își luase paleta și în luminoasa resfrângere a razelor ce inota în acel loc, el distinse în fund naiada, perdută pe jumătate în umbră.

El se crezu prada unui vis.

Nu mai era statua grațioasă, dar, oare cum înțepenită în poziția ei studiată. Nu mai era tărimea marmorei, nici aspra nemișcare a materiei. Era ca un fel de transfigurare pe pedestal.

Naiada se îmbrăcase, ca prin minune, în costum național, totuși, păstrând o aleasă jumătate-goliciune. Starea ei deveni mișcatoare, privirile-i aveau lumină, gura se silea să conție un suris, și cu toate a-

cestea, statua sta nemișcată, și cu o formă adorabilă, înclinând vasul din care apa curgea ca sunetul unei muzici divine.

Tânărul își închipui mai întâiu, că naiada fusese gătită ast-fel prin fantazia iubitei lui.

Cu toate acestea, i se păru că statua se mișcă. Tresărind de emoțiune, alergă spre densa, dar iată că naiada însufleți în fundul umbrei, își scutură puțin corpul mlădios și făcu să i pice pe umeri, ca o mantă de regină, părul ei lung și bălan.

Apoi izbucnind într'un ris, sunător ca cristalul, făcu să curgă o ploaiă de picături de apă pe tânăru înmărmurit.

Picăturile scânteiară, strebătând prin o rază a soarelui, care alunecă murind, până la naiada improvizată.

— Ploaiă de aur, ploaiă de fericire!... zise ea, sărind după pedestal, veselă și radioasă.

— Ploaie de fericire! Ploaie de amor! răspuse tânăru cu bucurie.

Și ea, sărind, el o luă în brațe, îi arse buzele c'o sărutare, și o răpi, tremurândă și nebunată, prin umbra deasă a copacilor.

A doua zi dis de dimineață, adevărata naiadă fu pusă la locul ei.

Cât despre cei doi amorezați, ei revin adesea ori împreună lângă lacul adormit.

Ei își aduc aminte de caprițioasa naiadă, și se înâmplă tinerei femeii să roșească une ori, când bărbatul său îi amintește în-cetșor ploaia de aur, care fusese în adevăr în acea seară, ploaia de fericire, ploaia de amor!

Auguste R. Clavel.

DIN POVEȘTILE UNCHIAȘULUI SFĂTOS

SCHIȚĂ DE CĂLĂTORIE

(URMARE)

V.

Martți la 24 Iulie, la 9 ceasuri dimineata am pornit din Câmpulung să mergem la Cetățuia. Un car cu doi boi, covilțit și procoițat era pentru femeii, copii și pentru mine. Cel-lalți șease mergeau călări.

Eșind din Câmpulung, se ulța lumea după noi, vîzînd un car cu copii, înconjurat de șease călăreți și pe mine pe jos cu o cață în mîna și cu o batiștă sub pălăria de pae, ca arabii, spre a'mi apăra ceafa de arșița soarelui.

Tocmai eui fuiū cela care am pățit'o, ca neamțul cînd s'a dus la bătălie. De m'ar fi întreat cine-va în minutul plecării: Unde te duci, Domnule?

Eui aș fi respuns țanțoș și cu glas sumeț :

— La Cetățuia lui Negru-Vodă.

De m'ar fi întreat cine-va cînd m'am întors acasă :

— De unde vii, Domnule?

Eui aș fi răspuns umilit și cu graiū miorlăit.

— De la Cetatea lui Negru-Vodă.

Mergeam înfipt, tot înainte, și inapoi nu mă mai uitam.

Mergeam, vezi bine, că era șosea întinsă. Ea este făcută șerpuită pe coasta muntelui Mateiaș. Cînd te uiți de pe înălțime la dînsa, ți se pare a vedea un șearpe uriaș, grozav de mare, urcîndu-se ca să ajungă pe piscul muntelui, în vîrfurile căruia este un steiū de peatră cît toate zilele de mare, tăiat drept de seamă cu un

zid de cetate și fără pic de verdeață, piatră-goală.

Călăreții și dînsii, ahtiați de călărit, nu se puteau opri de a nu umbla sglobii, cînd luînd înaintea carului, cînd așteptînd și ducîndu'l cu alaiū ca pe cine scie ce.

Mergeam mîndru pe șosea, ne ploconeam și noi la cei ce se ploconeau la noi. Pare că noi eram ce eram.

Voind să mergi la Cetățuia lui Negru-Vodă, drumul este pe șosea Rucărului, pînă la un loc, apoi abai spre dreapta pe drumul lui Dumnezeu, pe unde umblă mai multă lume, și drumul este bătut; apoi cobori în vale la stînga pe un loc foarte înclinat, pe drum nebătut, făcut numai de picioarele a cător-va vite și a oamenilor din satul Stoenesti ce este așezat tocmai în fundul văii.

Eui nici că voiam să știū de unele ca acestea, ca unul ce mă bizuiam în cața mea, și dreptul vorbind, aveam în ce mă bizui.

Cârja mea era formată din lemn de scoruș sau paltin, dat la strung și lustruit, în cap avea un cârlig de oțel ca cîrja papei, înțepenit în șurup și nituit, jos avea un bold earăși de oțel.

Soarele era în puterea lui. Un vînticel însă ce venea din văile munților muia oare-cum arșița.

Mergînd pe drumul cel bătut al lui Dumnezeu, nu băgam de seamă osteneala și truda ce mă bîntuia pe mine, neînvețatul la umblete lungi,

căci finul carele era necosit încă, 'mî atrăgea toată luarea aminte.

De-ați fi fost în locul meu, dragii moșului, și voi ați fi făcut ca mine.

Toate firicelele de earbă erau în floare; nu știaî la care să te uiți mai întâi. Pare că te îmbiaî zicînd :

— Vezi-mă și pe mine. Vezi-mă și pe mine!

Și se putea să nu te uiți la ele? Cât puteau ochii să'ți coprinză, vedeai o împestrițatură de toate fețele. Atunci mi-aduceam aminte de basmele noastre, cari, când vor să'ți spue de vr'o frumusețe, altă potriveală n'are de cât : Cerul cu stelele și câmpul cu florile.

Noi la orașe ne silim să căutăm florile. Este adevărat că li se preface oare-cum soiul.

Din simple muntence le fac cochete de salon. Omul a ajuns până să schimbe și forma și vopseaoa florilor. Prin cultură, dintr'o ruje de munte, a făcut un trandafir de grădină. Florile ce cresc pe coastele munților și prin văi, ajung să fie învoalte în grădine. Totuși mirosul cel bine deosebit și dulce al florilor sălbatice, nu'l poate ajunge florile cultivate de grădinar.

Mergînd după car, cugetam și mă minunam de armonia ce domnea în vopselele cele vii ale florilor de pe câmpul ce străbăteam.

Lîngă o floare albastră vedeai una galbenă, lîngă aceasta, una roșie, apoi una albă și toate aceste colorî îngânîndu-se cu verdeața plaiului.

Cele mai multe din ele semănînd la formă cu florile grădinărești, însă mai desvolate. Mirosul ce împrăstiaî, te făcea săgîrămnești la viața sateanului, care se culcă noaptea în mijlocul acestor flori, le primește mirosul, pe care ele îl dau cu îndestulare,

și doarme liniștit, repausîndu-și trupurile oboșite pe sân de flori fără ca ele să ceară cui-va ce-va în schimb.

Nu mi se puteau sătura ochii de priveliștea ce înfățișa smăltata întindere de loc prin care treceam. Eă mergeam și un mers așa de plăcut în cât nu simțeam oboseala.

Cu cât mi se veselea ochii, privind în stînga, spre valea pe unde aveam să coborim, adecă pe calea vitelor și a oamenilor din satul Stoenestî, cu atîta mi se întrista inima ultîndu-mă spre dreapta, unde coasele a cător-va secerători doborau la pămînt floricelele cele frumoase lăsînd în locu-le pajîște.

Cugetul meu merse pînă acolo, în cât vîzînd prăpădul ce făcea omul printre floricelele plăpînde, îmi închipuam viața noastră a muritorilor, pe care după cum se zice, o curmă coasa morții.

Și așa, cufundat în gînduri, am ajuns la drumul vitelor, o potecă îngustă, pintre finețe, cu făgașuri adînci când într'o parte, când într'alta.

Se vede că ploase de curînd p'acolo. Soarele nu avusese timp să svînteze suprafața.

Coborișul era repede, și ne urmam drumul încet. Eă m'am deșteptat din visurile ce mi le aducea gîndurile ce mă coprinsese, numai atunci când coborînd, cu toată cîrja ce țineam în mînă, picioarele îmi alunecară pe iarba și dăduiî înapoi ca bobocii de rață când ciupesc din vr'o buruiană. Eă am căzut ; eă m'am ridicat. Atunci deschiseiî niște ochi mari, mă uitaiî în toate părțile, și vîzuiî pe călăreții noștriî care mergeau rîspîndiți, și carul care se depărtase, nu de hărnicia boilor, ci de sila povîrnișului, măcar că se împedecase roata.

Pămîntul era negru și clisos. La unele locuri, coborînd, și pe unde

făgașul era mai adânc, dam de câte un bolovan de piatră peste care carul trecea cu anevoință.

Pare că pe unde răsărea atâtea fire de iarbă înflorită, răsărea și pietroaiele. Pasămi-te, acesta fiind cel din urmă dintre dealurile de lângă munți, bolovanii începuseră a se arăta. De unde pe celelalte dealuri este pietriș, pe acesta, la o adâncime oare-care de la suprafața pământului, zăceau bolovanii, sau rupturi din stânci, pe care vremile le acoperise cu pământ bun pentru răsărirea fânului celui mai gustos.

În cele din urmă ca să nu mai întinz vorba, cu chiș, cu vai, am ajuns de vale la marginea satului Stonești către 11^{1/2} ceasuri. Apoi pe matca piriășului ce curge p'acolo am mers cale de un ceas până să ajungem la celalt cap al satului, ca să dăm de han unde să mâncăm de prânz.

La munte, casele satelor sunt rar, risipite pe o întindere de câte un ceas cale. Drumurile sunt pe matca rîurilor, cari când se umflă, trecerea de la un loc la altul încetează, sau se face cu mare anevoință, de nu cu primejdie de viață de om. Este greu de umblat cu piciorul, de teamă să nu îți scrântești printre bolovanii și pietroaie, pe care nu le-ar putea urni din drum, pe unele, nici zece oameni. Dară cu carul cu boii este o trudă. Nu scapă roatele de un pietroiș și se găesc împiedecate de un bolovan. D'abia urcată pe dânsul, și roata scâpată de pe dânsul pe pământ, sdruncinând pe cel din năuntru carului de să-și musce limba. Sguduituri, sdruncinături, scuturături, de voe, câte vei și câte nu vrei. Când te dai jos din car, ești zdrobit, și mai rupt de osteneală de cât când ai fi umblat pe jos. Trecând prin acest sat pus cam pe

coastă, vedeai printre casele oamenilor cari erau destul de rari, locuri pe unde apele ploilor din munți își făcuseră loc ca să se coboare în riș. Te coprindea jalea văzând aceste locuri, acoperite de pietriș, bolovanii și pietroaie pe care apele le urnise din munte, și pe cari nu le putuse târa pînă în matca rîului, stău risipite pe toată fața povirnișului pe unde se lăsase apele munților.

Priveliște tristă. Par'că o răsămărită fusese înfrântă de tunurile oastei, care sfărîmase tot și lăsase în neorîndială și stricăciunea cea mai spăimîntătoare.

Și în adevăr, ce sunt acele ploii de toamnă cu găleata, acele spurgeri de nori, ale căror ape cad pe munți uneori; ce sunt acele scurgeri de ape ce nu li se poate împotrivi nimic în calea lor, de cât niște resmirițe, ale elementelor?

În sfârșit, dăm de han. Ne așezăm sub umbra unui nuc mare, și din merinda ce luasem cu noi, și din nișel lapte bătut, foarte prost, am prânzit, cam pe la două ceasuri dupe amiază.

Și pornind iarăși la drum către Cetățuia lui Negru-Vodă printre munți, prin satul Cetățeni din vale, de aci înainte aveam a face cu Dâmbovița, cea care curge prin București, în mod așa de nevinovat.

P'aici dragii mei, să veniți a vedea Dâmbovița. Ca să ajungem la Cetățuie, de opt ori a trebuit să o trecem, nu pe vr'un pod, aș! ci prin cursul ei repede, care aduce o mulțime de bușteni, tăiați din munte, și lăsați pe cursul ei, spre a veni la ferăstrae, ca să se schimbe în scânduri.

O zicătoare a poporul spune că

oiaia îmbâtrânește de țacănitul foarfecelor cu cari o tunde ciobanii.

Eū zic : călătorului care vrea să cerceteze Cetățuia lui Negru-Vodă, i se albesc periī trecēnd mereū Dâmbovița.

Sunt vadurī cunoscute numai de oamenii locului, pe unde trebuie să treacă carele și călăreții. Cine se încumete a trece prin alte părți o pățește : sau că se restoarnă, sau că dă în bolboacă. Ca să ne ferim și de una și de alta, noi am luat un călăuz din sat de la Stoeneshi, unde am prânzit.

Și bine am făcut. Căci de opt ori am trecut Dâmbovița, și de opt ori a trebuit bietul om să ducă boii de funie prin apă până la briū, apă rece și repede.

Trecēnd prin apă, nouē celor din car ni se părea că carul merge d'a curmezișul în susul apei ; apoi țipete de copii, bătăi de inimă, frică cât nu vē puteți închipui.

Totuși frumusețele și vederile plăcute și de tot felul ale munților printre care este drumul, te fac să uii trudele călătoriei.

Pe coastele unor munți la înălțimi foarte mari, vezi câte un steiu de piatră eșit afară din rânduiala lui. El seamănă unui balcon de casă, înconjurat de brazi măreți. În alte locuri vezi câte o scosătură de piatră, ceți închipuește forma unui bust de om, și totul pe munte o verdeață de brazi, de parcă tot muntele este îmbrăcat într'o haină lipită pe trupul lui. Numai coala și coala se vede câte o stâncă eșită mai afară din coastă, de parcă ar vrea să cază peste călători, și înfățișēnd deosebite forme, după cum fantazia îi poruncește să le vezi.

La câte o întorsătură de munte, adecă în unghiū, stâncă eșită de sus până jos, și se arată ca un turn de

cetate, la alte locuri ca un fel de castel d'al feudalității. Ce vrei ? nu este condeiū care să pue negru pe alb toate frumusețile, nu este cap care să spue toate potrivelele ce arată munții, potriveli ca cele ce vedem prin orașe făcute de măiastra mână a omului. Și nu se poate tăgădui ca omul să nu se fi nevoit a se lua după fapturnle firești în multe din meșteșugitele sale lucrări.

Străbătēnd tot acest drum sălbatec și tot odată plăcut, ajungi la cea din urmă trecătoare a Dâmboviței. Aci stai și te miri cum s'a despicat stâncă în două de-a făcut loc apei să treacă. De o parte și de alta a Dâmboviței bucăți nemărginite de mari, stau săți zică : bine ai venit. Mai la vale stâncă ese din apă ca o jumătate de cerc foarte grozav de mare, stă amenințătoare să te zdrobească dacă ai ceteza să spurci locurile pe care le cercetezi.

Treci Dâmbovița încă o dată și ajungi la poalele muntelui numit Cetățuia lui Negru-Vodă, în vârful căruia este biserița în care se închina viteazul Domn, și urme de zidărie de cetate.

Suind pe potecuță, întâlnești la un loc piatra goală eșită d'asupra pământului și așezată ca o lespede foare mare pe care trebuie mai mult să te târăști de cât să umbli. Și urcēnd, călăuzul nostru, un unchiaș, sta pe la soroace și ne arăta spuindu-ne :

«Iată colo, Domnișorule, este poarta cetățuiei acum sfărîmată, muntele din față, se numește muntele Doamnei. Acolo Negru-Vodă își ținea avuțiile. Pe virful lui nu se poate urca nici ciuta cea ușoară și cu țepene picioare. Doară pe partea de din dos, să se poată apropia cine-va de pisc, căci eū nu știū să se fi putut cine-va urca.»

Și pe o potecă cotită și nu fără primejdie la un loc, aproape de vîrf, ne-am urcat tocmai sus.

Acum las pe unchiuș să vă povestească mai departe.

«Din strămoși a rămas povestea că oare-când tătarii cotropise țara noastră, că Negru-Vodă s'a luptat cu dînșii multă vreme, dară nu'i putu dovedi. Ca în cele din urmă aci se aciui cu oastea lui și locuitorii își găsiră scăpare prin văgăunii de munți. De aci din cetățuia ce și-o făcuse el cu multă osteneală, eșia de hărțuia pe spurcatul de tatar, care umpluse țara cu spurcăciuni de ai lor. Și ținu pept multă vreme năvălirilor acelor nelegiuți.

Dar viind de peste munți ajutor lui Negru-Vodă oaste de la Boma, cu dînsa birui pe cotropitori, îi tăia fără milă, îi sdrobi și îi puse pe goană.

Cei rămași cu viață aū dat dosul, aū fugit cu coada între picioare, s'aū dus în smîrcuri și duși aū fost pînă în ziua de astăzi.

Din vîrfurile acestui munte și pînă în piscul muntelui Doamnei, care este colo, Negru-Vodă puse de făcu un pod de piei de bivol, pe care se ducea viteazul domn de-și cerceta avuțiile ce grămădisise și pe doamna sa, care locuia acolo.

Se zice că podul de piei de bivol îl ridicase acolo cu niște macarale grozav de mari. Acum nu se mai cunoaște nici urmă din acel pod, nici nimic. Ca ce fel de oameni să fi fost aceia cari aū clădit podul; ca ce fel de macarale să fi fost acelea, nu pot ști. Destul că eu nu'mi aduc amînte să fi auzit că a putut cine-va să se urce acolo.

Eacă ici este bisericuța lui Negru-Vodă, mai din colo, eată și biserică papistășească a doamnei, căci Doamna

lui Negru-vodă a fost papistășoaică.»

Urcându-te tocmai în vîrfurile muntelui se întinde un șes unde se vede o bisericuță cu totul și cu totul de piatră. De unde, de jos de la poalele muntelui pînă sus, nu se zărește nici un pic de apă piștind, aci în altarul acestei bisericețe, lângă proscomidie, este un isvoraș de apă mic de tot, ce ese din piatră, și stă acolo ca într'un găvan. Oamenii se spală pe ochi, dacă ajung sus, zicînd că e bună de leac. Mai la o depărtare, cât aruncî cu piatra, se vîd urmele unei bisericețe ce se zice că a fost papistășească.

În bisericuța lui Negru-Vodă se vede o piatră pe care sunt întipărite mai multe urme de picioare de oameni: două micuțe, ce zic să fie tiparul picioarelor fiului lui Negru-Vodă; două mai măricele, ale doamnei lui, și două mai mari ale însuși viteazului Domn.

Pre cea-laltă parte a șesului, se ridică o stîncă pe care te urci cu mare greutate, de nu cu primejdie de viață. Dacă ajungi sus vezi tiparul săpat în steiul de piatră a două copite de cal.

Zic oamenii să fi fost acolo urmele calului lui Negru-Vodă, de pe cînd s'a aruncat în prăpastie.

Frumusețea priveliștii ce ți se înfățișează de pe șesul din vîrfurile cetății, nu se poate zugrăvi.

De jur împrejur se vîd piscurile Gărgăunului, Șoimului; munții Cetățeni, Pleșile, Frunții, Doamna și Marginea Doamnei. Ei ți se par niște uriași ce se întrec care de care să'și ridice mai sus grumajii către cer.

Apoi văile Kiliei și Coman pe Dâmboviță. Aci alte frumuseți îți izbesc ochii.

Cînd te vezi sus, îți pare că ești altul. Te simți mai aproape de Dum-

nezeu, și gândurile te năpădesc, de nu știi pe care să alegi.

Abia crezi că ai apucat pe unul, și alte zece cincisprezece te coprink. Un fel de teamă neînțeleasă ți se strecoară în inimă; rămâi uimit de atâta mare mărire, și pari că ești pe altă lume.

De n'ar fi călăuzul care să'ți spue că e timpul să te cobori, te-ai uita acolo; de n'ar fi stomacul, bată'l nevoia! să'ți aducă aminte că trebuie să'i dai și lui, ce i se cuvine, te-ar apuca noaptea pe virful Cetățuei.

Și coborându-ne tot întrebam pe călăuz, ba despre una, ba despre alta, până veni vorba iarăși de biserică.

Atunci unchiașul îmi povesti următoarele :

«Să vezi dumneata, Domnule, eă unul nu știu să fi fost părăsită biserică ca azi. Tot-d'auna s'a făcut slujbă în ea. Mai ales la Isvorul tămăduirei, venea lumea după lume la slujbă, venea toată megieșimea și se închina cu evlavie, luaă apă din izvorul din altar, se spălaă, o beaă, că mult era folositoare de suflet, și tămăduitoare de metehnele trupesti!

«Tot-d'auna era măcar câte un pustnic; carele nu s'ar fi coborât din munte pentru nu știu ce de i-ai fi dat.

«Mai acum câți-va ani, se așezase un călugăr, paremi-se a se fi chemat Isidor, și din agoniseala lui, strânsese și el vr'o două trei parale; că n'avea pe ce le cheltui. Pasă-mite că il mirosiră niște oameni răi, și îndemnați de satana, tat'al răilor, veniră de'l jefuiră.

«Se vede că bietul călugăr nu vru să le spue așa numai de cât unde avea banii, că'l chinuiră, că'l munciră, de să ferească Dumnezeu și pe dușman de așa nevoie grea. Il legară, îl duseră în muntele vecin și acolo

il lăsară după ce'i luară tot ce adunase și el după sufletul lui.

«O fi strigat bietul călugăr, o fi răcnit el, dară cine era să'l audă în pustietățile astea? Cine știe la câte zile după asta niște oameni ai lui Dumnezeu il găsiră și il aduseră bolnav earăși la locul lui. Mai boli el ce mai boli, șiși dete sufletul. Eă socotesc că s'o fi odihnind acum în corturile dreptilor, că mult a pățimit pentru lege sârmanul!

«De atunci s'a părăsit bisericuța. Nici tu candelă, nici tu odoare, nici tu slujbe sfinte nu se mai aude în ea. Ba mai acum două luni îmi pare protopopul de la Câmpu-lung a venit p'aici. Cică avea poruncă să scrie cum se află bisericuța, ca să trimită Nătropolitul preot să înceapă earăși a face liturghie. Ajuta-i-ar Dumnezeu să și îplinească gândul.»

Și cu povești, și cu vorbe glumețe, nici n'am simțit când ne-am scoborât.

Tocmai după ce am prins să ne odihnim o leacă, am simțit că sunt obosit. Cei-lalți asudase, nu asudase; dară eă știu că asudasem de cămașa de pe mine să făcuse leorcă.

Jos ne aștepta o frigare de friptură, brânză de burduf, pâine și ce se mai afla în coș, am mâncat, și apoi ne-am încărcat, care pe cai, care în carul cu boi cu care venisem.

Era șase ceasuri seara. De silă de milă, am apucat de am trecut, Dâmbovița, de cele opt ori înapoi, mai cu ajutorul luminei de zi, mai cu al lunii care resărea de cu vreme, fiind că luna da înainte, am trecut satul Cetățeni și am ajuns în satul unde prânziserăm.

Până aci călăuzul nostru fiind că era din acest sat, zicea că știe el drumul mai d'a dreptul, și mai ușor, ca să ne scoată în șoseaoa Rucăru-

lui. Aci însă își luă seama, începu a se codi a mai merge cu noi.

Știa el, vezi, ce știa. *

Știa că mințise; fiind că alt drum nu se afla, de cât acela pe care venisem, și îi era să nu'l dăm de minciună; mai știa că, cu carul cu doi boi, ne ar apuca ziua pe drum, ori poate să stea boii și să ne lase în drum.

Noi însă, nu ne împotriveam a mai lua cu chirie încă doi boi; nevoia era că nu se găsea. În sfârșit cu neică, cu dragă, călăuzul găsi pe vâru-său, care, pentru patru lei, priimi să ne scoată în șoseaua Rucărului. Era el călăuzul, ne zise că de oare-ce merge vâru-său, el știe drumul. Îi dădurăm pentru că ne-a călăuzit la Cetățue, cât socotirăm, ne luarăm noapte bună, și deșteptarăm câinii din sat, cu carul acum cu patru boi, care ne duseră cu alaiu până ne văzură afară din satul lor.

Începurăm a sui dealul de la Stonești ca să eșim d'asupra. Zioa când ne-am scoborât fusese cum fusese, povestea ăluia, rău la vale greu la deal; dară urcușul fu și mai oleoleo. Numai în puterea lunei ne-am bizuit a merge, fie și cu patru boi; alt-fel ne-am fi oprit să mănem noaptea în sat.

Către miezul nopții furăm d'asupra. Am stat să ne odihnim o lecută, și noi și dobitoacele.

Noaptea era în toiul ei. Cerul senin și coala, coala câte o steluță sfioasă abia se zăria pe albastrul limpede, întunecate fiind de lumina dulce a lunei. Ea ca o doamnă a întunecului, răspândea umbrele, se uita cu milă la noi, și pare că ar fi voit să ne fie de ajutor, ne trimitea duioasele sale raze, care ne înlesnea calea.

Tocmai pe locul acela pe unde preste

zi cositul fânului, imi răpise câte-va cugetări asupra vieții floricelelor, ce o potriveam cu viața noastră a muritorilor, tocmai acolo acum la miez de noapte stăturăm să ne odihnim.

Încă odată, lumina lunei ne fu de mare ajutor în noaptea aceea. Prin acest ajutor vedeam stânca Mateiașului goală, de piatră văroasă, ca un uriaș amenințator. Tăcerea cea mai adâncă, și noi singuri în mijlocul astui noian de munți și de văi, ne făcea vrând ne vrând să ne apuce fiori de frică.

Vedeam Copițele de fân adunat, stând risipite pe câmpie într'un chip neregulat, ce se arătau ca niște popândăi, de după care ni se păreau că stau să iasă câte vr'un reu făcător, gata a sări să ne jertfească. Văile peste care se întindeau umbrele munților vecini, ni se păreau ca niște guri de uriași ce stau gata să inghiță nu o nimica de noi toți câți eram acolo cu vite cu tot, ci și munții ce stau ridicăți către cer atât de falnici. Din fie-care buriană ce sta pe coceanul ei în sus, și care în zioa următoare era să fie secerată de coasa nemilostivului om, din fie-care buriană ce se mișca zic, închipuirea noastră făcea un om, sau o fiară sălbatecă, ce se apropia spre a ne bântui. O! taină a lui Dumnezeu! O! înțelepciune nemărginită, în mijlocul acestor închipuite grozăvii de noapte, pe lângă lumina lunei, o păsărică singură, pare că voi să ne însuflețească coragiul, să facă a goni uritul ce ne coprinse.

Gonite de prin cuiburile lor de coasa nemilostivă a omului, și rătăcind și ele fără adăpost, pare că se încuragiau pe dânsese chemându-se una pe alta, pitpalacele ne încurajiau și pe noi.

Glasul lor cel strigător de pitpalac! spârgea tăcerea cea fioroasă a nopții, și ajungea până la urechile noastre, de pare că ar fi voit să ne dovedească că nu numai noi, în temeiul nopții, suntem deștepți și pe drum, nu numai noi singuri avem trebuință de odihnă în culcușurile noastre, ci mai sunt pe lume și alte ființe care gem după un asemenea lucru.

Caravana noastră cea mică, încuragiată de păsărica cea pribeagă, de pitpalac, începu a o lua la drum; mergeam și vorbiam și glumiam pe cât ne da meșii în asemenea împrejurări.

Unul din noi, mai vioiu, încurajat de glasul pitpalacei, începu a cânta. Răsunetul glasului lui, deștepta văile, și pare că da putere caravanei obosite de a întinde la drum.

Apoi luându-se la vorbă cu un copil ca de 12 ani, ce mergea cu noi ca să aibă grije de cai, trimis de tată-său, începu să-i spue că de va ajunge acasă, are să-i arate lucruri ce n'a mai văzut. Are să-i arate cum se mănâncă jaratec și cum se scoate panglice din gură.

Copilul, carele pare că se deșteptase și el din atâta tăcere a nopții, și din amortirea firei întregi, nu voia să creadă. El răspundea:

— Lasă, Domnule, tale (adică dumniata voia să zică) tale mănânci pâine ca și noi. Numai comedianții se fălălesc că fac pehlivăni; și când colo dau și ei de rușine. Alăturându-mă, intru și eu în vorbă. Eu îi zisei:

— Să crezi, băete, ce spune domnul acela, căci el are pe spiriduși și îl ține într'o sticlută.

La aceste vorbe copilul tresări. Își făcu semnul crucii, și îmi răspunse.

— O! ducă-se în pietre. Ce stai,

Domnule, de vorbești? Eu nu crez una ca asta. Eacă aci în Câmpulung fu un spițer care avea un spiriduș, lovilar săgeata! pe care îl ținea într'un pahar la fereastră. În fie-care zi spițerul îi da de-măncare, lapte, cu degetul cel mic pe marginea paharului.

Înfr'o zi nu știu ce făcu el, că uită să-i dea de-măncare, și se duse, că avea niște trebii. Spiridușul, trăsnil'ar în cocoase! se luă după dînsul și-l omori prin șanțuri de marginea orașului.

Am ris de nevinovăția bietului copil, am voit să-l facem a crede că spiriduș, ori dracul sunt faptele cele rele ale omului și am rămas cu vorba, eară el cu credința lui.

Întru aceste înaintasem, și era aproape a da în șosea. Flăcăul care venise cu boii ce închiriasem să ne scoată în șosea, se opri. El vru să desprinză tânjale înaintașilor de la proșap, sub cuvânt că până aici a vorbit el să vie.

Noi voirăm să-i dăm o dovadă învederată că nu este aici șoseaoa, ci puțin mai înainte. El nu voi să ție seamă, de zisele noastre și stăruia să se întoarcă. Noi ziserăm chirigiului să măne înainte. El se supuse, și carul cu boii începu să meargă. Atunci el ne răspunse:

— Eu mă întorc și D-voastră sînteți respunzători pentru boii mei.

— Întoarce-te, dacă veî, și mâine să vii la Câmpulung, să-ți ei boii de la poliție.

El remase ca zece pași înapoia noastră. Și de odată începu a răcni: Neacutare, Neacutare!

Pasămi-te el știa că niște prieteni d'ai lui se dusesese la coasă p'acolo prin preajmă. Socotea să-i cheme să ne încredințeze că așa ne fusese vorba, cum zice el.

Răcnetul său, eşit ca dintr'o gură de leu, se perdu prin văi, dară nu fu în stare să deştepte pe adormiţii săi prietenii oboşiţi de munca de peste zi.

Noi înaintam şi ne cătam de treabă. El, dacă văzu că nu-l vine nimeni într'ajutor, se luă binişor după noi, ne ajunse, luă boii înaintaşi de funie şi merse până în şosea, care era aproape, ameninţând de astă-dată pe chirigiū, că are să-l facă şi să-l dreagă eaca ce, şi eaca ce, când l'o prinde, că acum îl cunoaşte.

După ce îi plătirăm ce era cu dreptul, după învoială, înaintarăm pe şosea. Oboseala ne coprinsese, şi somnul, — căci era timpul, — ne mângăia ochii. Pleopele mi se lăsaū în jos de pare că erau de plumb.

Şi ast-fel, mergând până ce începuse a se îngâna zioa cu noaptea, ajunsesem, eū mai cu seamă, de a dormita mergând. Înaintând către casă, vorbind, cum se vorbeşte în asemenea împrejurări, de odată vorba înceta şi într'o clipă somnul mă coprindea de odată cu visele, şi în aceeaşi clipă mă şi deşteptam; căci alt-fel aş fi căzut ast-fel de somnoroşie pentru atâtiaşi dată mi s'a întâmplat în viaţa mea.

La urma urmelor către trei casuri despre zioă, zdrobiţi de osteneală şi copleşiţi de somn, am ajuns acasă.

Acum de m'ar fi întreat cine-va :

— De unde vii, domnule ?

Aş fi răspuns cu graiū obosit, somnoroş, cu jumătăţi de cuvinte :

— De la Cetăţuia lui Negru-Vodă.

VI.

Şi viind trăsura în zioa de 26 Iulie, pe la amiază, ne-am urcat şi am pornit la mănăstirea Nămăeşti.

În zioa aceea mergând prin bălciū, de dimineaţă am trecut pe la un han

din oraş, am vorbit cu un birjar şi la 2 ceasuri ne-a pus la poarta mănăstirei.

Poarta acestei mănăstiri este în poalele muntelui. Cum am intrat, din a dreapta văzurăm câţi-va românaşi făcând una din cele zece slujbe mari ce spun în basmele păgâneşti că făcea Hercule viteazul, sau Irachie.

E ciudat lucru. Cum eşi la munte şi vezi frumuseţile şi măreţele lui, trebuie să'ţi aduci aminte de basme : acum fie d'ale noastre, fie păgâneşti.

Încărca românaşii noştri carele cu aurul grămădit în mormane mari pe dinaintea grajdurilor mănăstirei, aur lăsat de vite. Şi în loc ca mănăstirea să fi făgăduit ce-va cum făcu Augias împărat lui Ercule, voinicii noştri plătiră ei mănăstirei, ca să le dea voe să'i cureţe grajdurile şi curtea.

Bine a zis cine-a zis că numai cu vitele se scoate sărăcia din casă.

Urcând şi ajungând la mănăstire, te miri de casele călugăriţelor, cocoţate pe colţi de piatră ale munţilor; eară mai mult te miri de Biserică. Ea este scobită într'un gomolţoc de piatră foarte mare.

Dumnezeu să mă erte.

Acum 'mă vine şi mie se crez ceea ce spun învăţaţii că munţii s'au făcut mai târziu de cât pământul, că ei n'au eşit din mâna ziditorului odată cu pământul.

Învăţaţii spun că soarele se învêrteşte împrejurul lui. Că în învêrtitura sa cea repede o bucată din focu'i s'ar fi rupt dintr'ensul şi aceea, învêrtindu-se şi ea mereu, s'a statornicit la o depărtare de densul foarte mare, dar care stă tot în puterea lui. Acolo unde s'a statornicit, această bucată de soare groaznică de mare, se învêrtesce împrejurul ei odată în 24 de cea-

suri și tot învârtindu-se așa ocolește și soarele odată pe an.

Această bucată de soare este pământul pe care locuim noi.

În curgerea veacurilor fața pământului răcindu-se încetul cu încetul, a început să se închege. Această închegătură se îngroșe din ce în ce, până ajunse de se făcu o coajă de pământ tare precum o vedem și astăzi. După o mare trecere de timp a venit o vreme când a dat un potop năprasnic, și s'a adunat pe coaja pământului deosebite potmoale cari au mai îngroșat-o o toană.

Focul înfundat de toate părțile și înăbușit, materiile din care era compus începură a clocoti și a căuta o resuflătoare. Atunci cutremure groasnice și bubuituri, s'ar fi făcut d'asupra pământului venind din rărunchiul lui. Focul înfundat, și materia clocotindă a trebuit să isbucnească și să-și facă resuflătoare, precum și astăzi vedem fiind materie înflăcărată din fundul unor munți pe care îi numim vulcani. Atunci s'a format munții pe cari îi vedem astăzi, și rotunjala pământului se strică.

Câte șiruri de munți sunt, atâtea și locuri de resuflători se făcură.

Aceasta o vedem cu ochii astăzi dacă umblăm pe munți. Fcând materia clocotindă, și întâlnind deosebite feluri de potmoale adunate pe coaja pământului cea formată de potop, a topit-o și pe densa, și ridicându-se, formând munții, și răcindu-se, s'au închegat și s'au împietrit. Se vede că materiile n'au fost tot de un fel preste tot pământul, căci, pe unele părți pe unde materia n'a fost tot una, vezi că s'au format strate, strate de piatră, și se poate deslipi în table. Pe unde a fost materia tot una s'a format în gomoltoace.

Și se vede bine că materia clocotindă din pântecul pământului și-a făcut loc de resuflătoare; căci stratele de piatră sunt curmezișate pe unii munți; adică cum s'ar zice : lespezile așezate una peste alta, de o parte se urcă în curmeziș de la dreapta la stânga în sus, până unde se vede bine a se fi făcut virf, pe unde adică a resuflat focul; eară de partea cea-laltă lespezile se urcă de la stânga la dreapta în sus, până earăși unde se închipuște virful.

În alte locuri materia clocotindă, pare a fi fost de un fel și fiind d'asupra pământului s'a închegat și a format câte un gomolțoc de piatră uriaș de mare.

De o ast-fel de piatră este și muntele de la Nămăești.

Inchipuiți-vă un steiu de piatră sau un pietroiu cam gogoneț format dintr-o materie de același fel, aproape cât o cetățue de mare, eșit din coasta muntelui. În acest gomolțoc de piatră este scobit cu dalta o gaură mare cât o chiliuță, și în astă chilie înființată o bisericuță.

Și arătându-ne maica stariță toate aceste minunății, ne-a povestit și chipul înființării acestei biserici, precum a auzit și densa de la cele de dinaintea ei starițe, adecă cum curge povestea din gură în gură din timpuri uitați.

«Să vedeți, dragii maichii, ne zise starița, biserica aceasta, nu se știe hotărât de când s'a făcut, dară eu crez, după cum am auzit, să fie făcută de pe vremea păgânătății, de pe când oamenii erau închinători de idoli.

Cică pe vremile acelea, pe când străbătuse și pe la noi lumina evangheliei, sfânta lege a Domnului nostru Isus Chistos, făcătorul cerului și al pământului, niște ciobani cucernici

își pășteau turmele pe acest munte, pe unde nu era nici neam de sat, ori locuință omenească, ci numai o sălbătăcie îngrozitoare. Intr'una din nopți, mai marele lor, baciul, culcându-se aci visă un vis frumos !

«El visă că unde veni la dânsul o cucoană, înconjurată de mare cuviință și strălucitoare, de d'abia putea căta la dânsa.

«Și apropiindu-se de dânsul îi zise : «Sculându-te să te apuci să sapi în acest bolovan de piatră, să'mi scoți chipul de acolo, unde zace de veacuri.» Ciobanul căzu cu fața la pământ înaintea acelei cocoane, la auzul cuvintelor ei, și când se deșteptă, se pomeni în genuche. Acum creștin să fi fost omul acela, ori păgân, nu pot să vă spui; numai după ce se sculă, prinse a se închina în limba noastră, și cu cutremur se depărtă de acel loc.

«A doua noapte, de frică, el se ulcă în altă parte. Peste noapte visă arăși că veni acea cucoană, și de stă dată îi porunci ca negreșit să sape unde îi arătase în noaptea trecută, și să'i scoată chipul la lumină, că de unde nu, bine de el nu va fi. El, ca și de la rând, se sculă tremurând de frică, el, care nu știa de frică, și se hotărî să părăsească aceste locuri peste care el se credea nevrednic să calce.

«Cum zise și făcu. De cum se lumină de ziuă, își luă catrafusele, își mână turma din urmă și se mută în alt munte.

«A treia noapte unde visă că vine earăși acea cucoană strălucită și îi zise : «Sculându-te, să te apuci să sapi în muntele de unde ai fugit, și acolo vei găsi o comoară mântuitoare de suflet. Și alt-fel să nu cutezi să faci, că nu vei scăpa de cuvântul meu nici în gaură de șearpe.»

«Atunci ciobanului, pare că i se deschise ochii, ochii minții, judecata lui se luminează și o dorință neînvingătoare de a sluji lui Dumnezeu, se deșteptă într'ensul. Vezu că se coborise darul domnului peste dânsul. Cum se sculă se închină și o slavoslovie de mulțumire aduse Domnului. Apoi viind la muntele cel arătat, se închină încă odată, zise : Doamne ajută ! și începu a scobi gomolțul de piatră.

«Cât va fi lucrat el acolo, nu se știe; dar dacă s'ar socoti ce poate face omul astăzi, negreșit că mulți ani trebuie să se fi muncit el ca să facă aiâta scobitură ce se vede. Se crede însă că cu ajutorul lui Dumnezeu cel a tot puternic, în trei ani a isprăvit.

«Și așa scobind în munte, când era pe la mijlocul scobituri, se pomeneste ciobanul cu o candelă aprinsă, că se coboară din nori, și sta atârnată, d'asupra locului aceuia unde scobește. Se dete el ca să o apuce, candela însă se ridică în sus; se întoarse ciobanul la lucrul său, candela se cobori eară.

«Atunci, vězu el că acolo trebuie să fie ce-va sfânt. Se desculță de opinci, și așa desculț lucră ce mai lucră, și îndată o lumină cerească se răspândi împrejurul lui, și căutând vězu acolo în piatră o sântă icoană. Chipul de pe această icoană era aidoma cu acela al cucoanei ce i se arătase în vis, și plecând genuchile, i se închină. Candela însă sta atârnată în văzduh și ardea și nu se mai isprăvea unt-de-lemnul dinr'ensa.

«Dacă găsi el sfânta icoană în pân-tecele muntelui, cu mai mare râvnă se apucă de lucru, scobind, și făcu boltitura asta, scobind și potrivit fața de din năuntru cu mare meșteșug, precum se vede. Din astă bol-

titură făcu el o biserică a lui Dumnezeu, și într'ênsa așeză cu mare cinste și cu slavoslovia sfinta icoană cea găsită.

«Mai târziu niște oameni aprinși iarăși de dorința de a plăcea lui Dumnezeu, vrură să facă o altă scobitură într'un steiū de piatră, mai dincolo de bisericuța aceasta. Însă nu putură isprăvi nimic: una, pentru că fură stăpâniți de patima mândriei; ei voriră ca scobitura lor să fie mai frumoasă și bisericuța lor să fie mai mare; al doilea se vede că darul lui Dumnezeu nu fu cu dênșii, căci nu făcură nici o ispravă; se vede și acum începuturile muncii lor.

«Mai acum vr'o patru-zeci și mai bine de ani, Mitropolitul Neofit, plecând în cercetarea mănăstirilor din țară, cercetă și bisericuța aceasta.

«Vězându'i prea sfinția sa micșorimea, puse meșteri cu cheltuiala prea sfinției sale, de mai făcu nițică scobitură spre a o mai lărghi, după cum se vede, în partea despre apus; și ar fi mai scobit, dară meșterii dădură peste o vină a muntelui și conținiră din lucrare, fiind că pe acolo începu a piști apă. Ca să nu se întâmple vr'o pagubă bisericuței din această pricină, preasfinția sa puse alți meșteri și astupă vina cu ipsos și pe din năuntru și pe din afară.

«Niște oameni ai lui Dumnezeu, puseră de zidi, clopotnița d'asupra altarului, după cum se vede atsăzi. Cine a făcut'o chinovie de maici, nu se știe. Așa s'a pomenit de la moși de la strămoși.»

Am vėzut și noi bisericuța și icoana. Intrând, un aer rece te coprinde și un respect pentru lucrarea cea uriașă. Te miri ce răbdare, ce stăruință trebuie să fi avut acel om ca să facă în rărunchii muntelui o atâta

scobitură cu dalta, cât să inchipuiască o bisericuță. Această bisericuță este așa de mare ca bisericuța lui Bucur din București.

Zugrăveala de pe icoană nu se mai cunoaște de veche ce este. Nici văpseaua nu se mai știe ce față să fi avut. De reveneala vecinică ce se află în această boltă, văpseaua a venit și s'a lăsat, formând niște cărăruī, care nu te mai lasă să cunoști ce chip să fi fost, ce să fi însemnat și cu ce măestrie a fost lucrat chipul de icoană.

Ne-am închinat și noi, precum face toată lumea care vede astă bisericuță, și am eșit dintr'ênsa. Suintu-ne pe munte, am ajuns d'asupra bisericuței. Piatra în care este săpată pe d'asupra se vede, pare a fi fost dintr'o singură materie încheată. Ați vėdut vr'odată smoala topită și apoi încheată, ori săpun de care fac săpunarii noștri în tiparele lor cele mari? Ei apoi dacă ați vėzut, de giaba mă silesc eu să vă fac să pricepeți ceea ce știți. Tocmai așa este suprafața acestui pietroiū grozav de mare, în care este scobită bisericuța.

Pecat că nu sunt învățat, și meșter să scriu cum ași dori, că atunci ași fi știut eu cum să vă fac să înțelegeți minunile naturei. Nu'mi mai arunc dară vorbele în vânt, ci vă rog pe toți, mari și mici, bogați și săraci, să mergeți să vedeți mănăstirea Nămăești. Și urcându-ne pe munte în sus pe potecele greu de urcat, făcute pe spinarea petroaielor celor mari, netede și cam cu burtă de scurgerea apelor, lăsasem bisericuța la vale, mult. Pe spinarea acestor pietroaie grozav de mari, ce formează scofălcitura munților, crește pădure de copaci de munte. Acești copaci și copăceii își înfig rădăcinele lor în puțintelul pământ ce se

adună, adus de vânturi, și fiind că ele nu se pot înfige adânc în pământ, de oare-ce lipsește, apoi își întind ramurile pe d'asupra pietrei, se întâlnesc cele ale unui pom cu cele ale altora, se împleticesc de formează un fel de plasă de ramuri și de rădăcini.

Aceste împletituri de ramuri de rădăcini ale copacilor de munți, ne-a fost de mare ajutor, ca să ne putem urca. Și eu crez că de n'ar fi fost acestea, nu ne-am fi putut urca, fiind că piatra aci, cum ziseișu mai sus, este lucie, și n'ai în ce să'i sprijinești călcătura. De umbletele celor ce cercetează mănăstirea, a călugărilor și a sătenilor de devale, aceste împletituri de rădăcini s'aũ făcut ca niște trepte, pe care te poți cu lesnire urca.

Ajunși în vârful muntelui am rămas uimiți de mirare când am dat de un drum făcut pe care umblă sătenii cu carul la trebuințele lor.

Și de aci puțin mai sus, este piscul muntelui. Priveliștea ce se înfățișează ochilor, de aci, este fermecătoare. Vezi casele și bisericile din Câmpu-lung cum sunt înșiruite d'a lungul lui, de o parte, de alta vârfurile altor munți; ale căror coaste pline de verdeața pădurilor, fac o icoană de la care nu te înduri a'ți lua ochii.

În sfârșit, după ce ne-am odihnit pe cât ne-a trebuit, ne-am coborât, am mulțumit maichii stariței pentru buna-voință cu care am fost primiți, ne-am luat zioa bună și am plecat.

Întorcându-ne de la mănăstire, am eșit la poartă pe alt drum, pe la fântâna monastirei; stai și te tot miri, de răbdarea și de măestria cu care sunt făcute chiliile și drumurile, pe fața muntelui scofălcit. La fântână am băut apă. Și ai tot bea, că bună mai este. Fântâna este acoperită și zidită.

Pe ziduri, în năuntru am citit o mulțime de nume ale celor ce mersese pe acolo înainte de noi. Multe din aceste nume ne erau cunoscute; multe ale celor ce nu mai sunt în viață, și mai multe ale celor ce nu i-am cunoscut.

Eșind de la fântână, am dat cu ochii de grădinița unei maici ce este în fața fântânei. Ne-am dus să privim florile cele frumoase, pe care călugărița le îngrijește. Ea se cobori numai de cât din chiliuța ei, rupse vr'o doi trandafiri și dete femeilor. I-am mulțumit cu căldură și am plecat.

Ajungând la poartă, priveliștea se schimbă.

Aci peste drum de poarta mănăstirei este hanul satului Nămăeștiu. Hanul îl ține în arendă un anume Căprarul, om slujit în miliție mai mulți ani, vânător bun, și curagios. Numele lui este răspândit cu groază printre cetele de urși de prin munții învecinați.

Nu e destul că'i omoară de cum aude că vr'unul a făcut vre o stricăciune, te miră în ce loc, apoi el te prinde și puii vii violeti. Și cum este de negustoros, apoi îi vinde cu preț, pe la doritorii de a face cunoștință cu urși vii.

În anul acesta încă are unul viu, ca de un an. Are un lanț atârnat de gât, dară umblă în voia lui pe dinaintea hanului și prin vecini. Căiniș din sat s'aũ dedat cu dânsul, nu'l mai latră. El umblă în voe, și mănâncă pâine și alte legume ca și căiniș.

Când am ajuns devale, el umbla pe dinaintea hanului. Și ca să privim la dânsul, ne oprirăm, șezurăm pe lavița de dinaintea hanului și cerurăm, să ne dea câți-va covrigi.

Câte-va trăsuri ce venise cu moșa-

firi la mănăstire, stase acolo, așteptându-și mușterii. Caii de la trăsuri cum îl văzură fără să știe că ursul era puiandru și oare-cum domesticit începură să sforăască, vizitii îi țineau în frâu cu multă osteneală și cu a-nevoe îi domoliră.

Se vede că stăpânul ursului nu'i dă destulă mâncare, ori că ursul este învățat a se împrieteni cu călătorii cariî trag acolo la han, că văzându-ne mâncând se apropie de noi.

Noi îi aruncărăm vr'o doă trei bucăți de covrig, pe care el le mănca cu poftă, și atâta fu de ajuns; ca să se apropie de noi mai mult și să mai ceară. Noi îi mai dădurăm.

Dară ursul este tot urs. Puiul puiandru, domesticit ori ba el este tot puiul ursului, și apoi vorba aluia : năravul din fire n'are lecuire. Sfârșindu-se covrigii ce avurăm, el nu vrea să știe de asta. Vine și cerea mereu. Cererea el și-o arăta dând cu laba. Da el cu laba, ce e drept și da ușurel; dară ghiarele nu și le lăsase acasă; era cu el; ghiarele se înfipse în haina mea, și o sfâșie. Eū mai ceru câți-va covrigi, îi aruncă unul și întrebaiū câte parale fac covrigii ce ni'i adusesse, vrând a plăti și a pleca ca să nu se întindă preteșugul ursului mai departe.

D. Căprarul, stăpânul ursului, veni să-și priimească banii, și vėzând ce făcuse ursul, luă un biciū, și începu a'i croi câte-va d'alea bunele. Ursul mănca și mormăea, crezând că vinea să'i ia demăncarea și cum este el gros la piele, trebui să'i dea câte-va lovituri bune și dese până să le

simță. Stăpân, stăpân, dară ursul simțind usturimea loviturilor, și necăjindu-se și mormăind, sări asupra-i și cu ghiarele îi rupse și lui mâneca de la haină. Apoi pare că se rușină de ceea ce făcu, fugi repede și se ascunse sub scară.

Un localnic, cum vėzu mânia ursului, dete fuga și aduse o roabă.

Cum vėzu puiul ursului că vine roaba spre dănsul, o tuli d'a fuga de sub scară. Ursul fugea, localnicul după dănsul cu roaba. Și fugi într'o parte fugi într'alta; dacă vėzu că n'are scăpare de roabă, ursul se acăță de trunchiul unui arbore și cât te-ai freca la ochi, fu în vârful copacului.

Acum ce și-o fi inchipuit ursul că este roaba care venea după dănsul; ce i-o fi făcut stăpână-său cu roaba de-a prins ursul frică de dănsa, nu știu să vă spuī; destul că, după cum spuneau toți cei de prin prejur, cu dănsa domolește mânia ursului D. Căpraru.

Și lăsând ursul acolo în vėrful pomului, noi am plecat de acolo ca să ne întorcem acasă.

Eū socotesc că mai bine ar fi să ție ursu legat, de cât să fie lăsat în voia lui. Căci ori-ce s'ar zice, pe urs nu poți să'l domesticesci până într'atâta în cât să legi prietenie cu dănsul. El din firea lui fiind făcut ca din topor, și apucăturile lui sunt grosolane, și cum este și de cu putere, când s'o supăra el și i-o veni bine, el face ceea ce firea l'a învățat, și l'a lăsat pe dănsul să facă. În deșert s'or sili oamenii să'l subțieze, el tot grosolan și bādăran remăne.

P. Ispirescu.
cu legător-tipograf.

URĂSC!

Urăsc ziua 'n care viața și lumina mi se dete,
 Urăsc sângele din care concepându-mă-am născut,
 Urăsc locurile 'n care tinerețea 'mi-am trecut,
 Urăsc timpul, care 'și rîse de dorințele-mi secrete!
 Urăsc tot ce mă 'nconjoară, urăsc cerul și pămîntul,
 Și setos în veci de ură, mă urăsc pe mine chiar;
 Mă 'ngrozesc de mine însu-mi noaptea când din somn tresar
 Și luându-mă drept altul, strig să'mi recunosc cuvîntul!
 Voiu o clipă de iubire să oprească ura mea
 Și în urmă să re'nceapă, d'ași trăi o viață încă;
 Ensă nici eternitatea nu-î cât ura mea d'adîncă
 Și un secol de iubire ar putea dispărea 'n ea!

S. Mojdreanu.

FANTA-CELLA

BALADA

Iui Stefan St. Sîhleanu.

Aici țipătul Goelanzilor, când vestesc vijelia, nu e ca aiurea ascuțit și jalnic.

La Miramare cerul e albastru ca o boltă de peruzea aprinsă de soare; marea încropită să îndoae în cute de zmarald, scaldând malurile golfului și prelingând licărișul zarei, arcuit din lagunele Veneției pînă în livezile Iliriei. Șalupele cu două pinze alunecă, să întrec, zboară pe luciū ca lebedele când își incondură aripele și vislesc adînc cu picioarele lor cenușii. Și nu e dor, nu e farmec, nu e gând și cântec de dragoste pe care călătorul să nu'l simță intrupat în firea din jur, când pe pinza ce lîncăe molatic, când pe albia țărnușurilor cu dumbrăvi de Chiparoși și Portocali.

Și dacă mreajea și năvodul atîrnă greu,

pescariī intind vesel de căpătîiul funiilor; mânele de aramă să umflă; mânecele trosnesc de încordarea vinelor; chipurile lor torturate de opintire să 'nviorează de vioșie; iar când apar greoi, din valuri, maldările de pești, care sar și scutură din coadă încep cu toții să cânte, în mijlocul șuetului de peste ape, vorbe moștenite de la străbunii lor:

«Eviva! colț fericit al lumii cu adieri și calde și răcoroase; câtă vreme vei fi bogat în pește și aurit de soare, nu ne-o fi taamă să plutim în copăile noastre pînă în matca Adriei.

«Apus norocos ce momești vietățile undelor și le arunci în ochiurile plășilor late, vînturile tale arar vin năprasnice și haine;

nuorii să bolovănesc și să sparg pe loc; ploile repezi par'că încetează înainte d'a începe. Eviva!

«Cerule nostru e ca un copil blajin, plînge ca să riză îndată cu lacrămile în ochi. Eviva! Eviva! grădină fericită a lumii!

Pe tărîmul din spre Molo, printre stînci de var și de cremene, pescari în grămadă să odihnesc, rid, vorbesc și mestecă tutun, scuipînd cleios și galben; cu pălării de păslă vinătă, ploștite într'o parte, cu pantalonii sumeși pină la țurloae; cămășile de pânză groasă, desfăcute până la umeri, le desvelesc pepturile cu păr roșcat, stufos și creț, rași, uscați, pârliți, -cu toate ca niște belciuge de argint în urechi, nu se mai satură privind coșurile de cătină încărcate până în buze cu pește proaspăt. Deja femeile îi așteaptă pe costișele nălțimilor; copiii, coborînd în cîrduri, îi întrebă din depărtare dacă au prins raci, crabii și stele de mare.

Dar pescuitorii au tainul lor de glume, cântece și povești. Tinerii spun ce furtuni au prîdit, ce fete din Triest au înduplecat, și căți Delfini au întrecut la innot. Bătrânii povestesc cruzimea Condottierilor și goana lor, și câte să mai zic de «stîncă sîngelui.» de «crucea căpitanului Piombo,» și de «umbra Lagunei» care rătăcește prin miezul nopții pină să albește Luceafărul dimineții ca un ban de argint.

Nu mai moș Fanta stă d'alături, reze-mat, într'o rină, d'o lespede ocolită cu merișor. Barba și pletele îi albe, țurțurate la sfîrcuri de sarea talazelor, i acoperă ochii, urechile și fața uscată și scorojită ca o piele de miel întinsă la soare.

— Fanta, ucide gîndurile și ia odina cîntului.

— Ai gură. răsufare și cimpoi, fă să răsune dealul și zmărcurile mării.

— Aide Moș Fanta, aduți aminte din tinerete, doară inima ta nu e mută ca o vizuină și goală ca pustiul.

— Uită dorul celor perduți; tot să ascunde, nimic nu se perde.

— Și ca deștul oi tăcea lungit pe scîndură de molift cu mirul pe frunte și cu pămînt în gură.

— Cîntă-ne tu nouă, că ți-or cînta ție greerii, șerpui și broaștele.

Moș Fanta dădu din cap, și luînd cuvîntul amuți gluma tovarășilor săi:

— «Ei! cimpoiul meu de cincî-zeci de ani, a uitat să riză, că de 'l umflu să indruga «Tarantella din Neapole,» el plînge într'una de când s'a înfrățit cu inima mea. Dar de voiți să cînt, voiți spune numai una, ca să v'astămpăr pofta, și d'al-dată să mă lăsați să trec nebăgat în seamă ca și umbra ce vă însoțește pașii.»

Burdufut ciumpoiului să umflă ca o lighioae ce inviează, și țiuitul său lung, mi-gălit, înginat, părea că vine ca o veste tristă din apusul roșetic care s'afunda la capătul apelor. Ochii lui moș Fanta luminară în negura orbitelor ca două vîpăi ce pîlpie în întunerecul nopților; și ca fermecat de amintiri, începu să spue:

«Cînd lumea nu era pustie și soarele răsăria de două ori, fără să apue vr'o dată, Fanta-Cella alerga zgîlbie pe creștetul golfului, mînînd caprele din earba răscoaptă a muchilor în pajestile grase de sub umbrarul Dafinilor. Și nu era lămăe mai galbenă și mai parfumată ca pîrul ei despletit, nici cicoare mai albastră și mai învoaltă ca ochii ei limpezi și blînzți.

«De adormia la vr'o tulpină, caprele îi mîngăeau obrăjii, ș'o treziau în glasul păsărilor cari să certaui sub boltele de viță. Să scula ca o zină, fără să culce florile sub picioare mai mult de cît adierile Zefirului. Privirile îi alunecau în potica de argint pe care soarele o arunca peste velința mării mișuită de culori.

«Petrele, Albatrozii și Muetele, cu aripi ascuțite, rețeauă netezișul apelor, muinduși gușa în goana vînatului. Ogrăzile de măs-lini se arătau pe povârnișul golfului ca niște

petece de fum împrăștiate p'o pânză verde și înflorită.

«Atunci Cella, fără să clipească, dreaptă ca o făclie, cânta. Vorbele curgeau ca niște picături de apă ce cad pe marmură; nu era șir, nici înțeles: nu ghiceai gând, nici simțire omenească. Zorile când se revarsă așa 'și povestesc calea stelelor cari se sting. Și glasul Celleri suia fără căpătâiu, repezindu-și dorul, nedăslușit și rece, între mare și cer.»

Burduful se umflă repede și cimpoiul chinuit la subțioara lui moș Fanta, să tină guia ca d'o povară ce 'l sugruma; pielea nu 'l încăpea d'atâta răsufare prăbușită de cântăret; sunetele năvăliau afară îngheșuite, repezî și jalnice.

— «De unde vii Cella? odor din lumea fără carne, fără ură, de unde vii?»

— «De unde vin toți, și cele pe unde nimeni nu atinge, 'mă respunse ea mîngăindu-și iedul grivei ce-o împunea cu coarnezle drepte și țepene.»

— «Un'te duci Cella, unde te duci?»

— «Dincolo de lume, pe unde nimeni nu mă poate urma.»

— «Și când te afunzi în scorburile colnicelor de piatră, nu te apasă durerea singurătății?»

— Nu știu ce e durerea, căci n'am cunoscut plăcerea, nu plîng căci n'am ris nici-odată. Pasărilor Săn-Petrului aleargă, despică vânturile, și pe senin și pe grindină același glas aă, aceiași soartă, aceiași fire; întrebă-le pe ele de sunt fericite ori nu.

— «Dar spune-mi Cella, când noaptea să 'ngănă ca ziua, n'ai simțit focul inimei aprinzându-ți obraji? și n'ai întins brațele goale după închipuirile minții? Nu te-a frământat dorul ca să te bați pe iarbă noaptea întregă fără s'adormi?»

— «Cine m'a întristat ca să pot fi mîngăeată? Cine m'a mîngăeat ca să 'l pot dori? Și de ce să mă mîngăe? Și de ce să doresc? Mi-e destul ce văz, ce auz, ce 'nțeleg, ce mă'mpresoară. Iasomia bălsănează

aerul cu miros de faguri albi; soarele, la zori, șerpuește munții Triestului cu chenare de rubin, iar la amiază sparge și risipește curcubeie care să mișcă în fite-ce creț al mării. Iacă dorul și dragostea mea!

— «Cella, dacă nu e nici pirat, nici pescar, nici păstor care să 'ți fi induioșat inima, pe cine chiești când cânti? De ce cânti?»

— «Cânt căci mi s'a dat glas, tot așa după cum privesc căci mi s'a dat ochi. Marea de ce 'și cântă povestea sa? Grieri de ce chirăe, când noaptea învalue pământul?»

— «Cella, tu'mi vorbești ca o stâncă fără simțiri, și mă privești perdută gândurilor ca ruinele Servolo, cari cată în nepăsare peste tot întinsul Istriei. Dar d'ai ghici din ochii miei câte nopți le-am făcut zile, poate te-ai îndupleca să unești iezii tăi cu mrejele mele. Și n'ar fi ciută ne doborâtă, n'ar fi vânt nebiruit, gândindu-mă cum mă aștepti în pragul casei noastre; vremea întreagă nu ar fi mai lungă ca desmierdările ce aș da obrazilor tăi!»

— «Și când și-a plecat, la sărutările mele, capul inecat în mătasea părului, florile îi cutreerară trupul, o undă de rubin i să întinse pe obraji, și broboane calde răsăriră printre genele ce 'i tremurau înbinându-se.»

— «Fanta, Fanta, când iubești numai mori! șopti ea, și arome ca fruntea legănată pe pieptul meu.»

«Noptile nu răpiau lumina inimei. Fericirea adormise pe perna pe care Cella 'și legăna capul, și sub ochii mei priveam necontenit înțelesul vieții. Nu știu dacă firea din jur era cum o vedem, dar cerul mi să părea aproape de noi ca un tavan azuriu, podoaba grădinilor din Miramare ca un vis de care te poți apropia, iar viața ca o vecinicie care începuse cu plăcerea și curgea pe urmele fericirii.»

«Intr'o zi pluteam spre Triest. Despicam marea cu lopețile; 'mă băteam joc de de-

părtarea și de zborul Goelandului. Și mă ferbea dorul d'a împărtași lumii că la umbra Dafinilor, pe unde ațipeam mângâind pletele Cellei, nu e zi și nu e noapte ca or-ce zi și or-ce noapte, ci traiul e un zimbet din stele ș'o simțire din alte lumi. Aș fi murit de fericire, dacă aș fi închis numai în mine aceea ce toate inimele la un loc n'ar fi putut închide.

«O! de ce vânturile nu făcură din mine hoitul Rechinilor; viața n'ar mai fi murit, căci adormind pe talazuri ca pe un pat moale, cea din urmă tresărire a dragostei ar fi călătorit vecinic ca o fâșie de lumină ce colindă toată încăperea fără să se stingă vr'o dată.

— «Aduceți Chianti, roșu ca sângele! Turnați Barolo, ce ferbe ca patima!»

Strigară prietenii când sării în mijlocul lor.

«Ș'am băut, printre fiascuri și femei desfrânate, până când farul Triestului ș'a aruncat lumina, ca o limbă de aur, peste valurile cernite ale golfului.

«Când mă întorceam spre casă, o noapte posomorâtă înghițise lumina stelelor, ș'o noapte și mai neagră și mai profundă, 'mi înfășa mintea de mai multe ori. Cercai să 'mi închipesc pe Cella în pragul ușei, și 'n creerii mei de plumb închiegat acel chip la care mă închinam s'amesteca, s'afunda, dispărea. De'i zăriam, într'o clipă, obrajii rumeni, ochii i se stingeau, de mi-apărea coama aurie, fața par'că i se topia și să risipia ca o pală de fum împrăștiată de vânturi. Manele luptau cu greutatea viselor înfrunte de valurile mării.

«De două ori mânia m'a ridicat în picioare, ș'am întins brațele ca să smulg locașul în care m'aștepta fericirea mea și să 'l arunc în mijlocul apei.

«Vijelia răscula valurile, cernite ca niște dealuri de marmură neagră, pe care le rostogoliau furie până ce le spărgia de ma-

luri, unde și lăsa, ca niște bale de mânie, spuma lor albă și amară.

«Și când șaai târziu de miezul nopței, trăsai zăvorul și deschisei ușa, Cella plin-ga, îngenuchiată la candela Madonei.

— «De unde vii? 'mi strigă ea, inecându și suspinele. Ce buze ți-au sorbit viața obrazilor? Ce patimi ți-au stins lumina ochilor pe cari nu'i mai poți deschide?

«N'apucă bine să sfișască cuvintele și dispăru în întunericul nopței.

«Atunci simții un topor care 'mi despica inima, fără să 'mi răpească viața.

«Alergai afară; cercai să sfășii întunecimea cu privirile aprinse de durere, dar înghiețaii locului ca un sloi tăiat în făptura omenească, căci pe stânca Vulturei să ridică în mijlocul nopței, un sul alburiu, și glasul Cellei s'amestecă în vuetul mării... «Fanta! Fanta! cine iubește, nu mai moare!»

Apoi să auzi sgomotul unui trup omenesc care cade și se amestecă în furia valurilor.

«A doua zi, târându-mă până la stânca Vulturei, marea era netedă ca o oglindă; nici o cută, nici un cerc nu'mi arăta mormântul fericirii de erii.

«Marinari, voi cari biruiți vijeliile, fugiți departe de Triest; despicați munții și viriți în pantecele lor odorul zilelor voastre. Numai acolo omul apelor ar scăpa de omul orașelor!»

Moș Fanta tăcu; sprâncenele i acoperiră ochii din nou. Și plecă cu capul în jos. Ear în vreme ce pescarii șopteau, făcându și cruce, «e nebun, sărmanul e nebun,» bătrânul, ținându și cărarea, 'și umfla cimpoiul, și după o tinguire de sunete ascuțite, care 'ți tăeau auzul ca un herăstrău subțire, mormăi în tăcerea apusului:

«Când lumea nu era pustie și soarele răsărea de două ori fără să apue vr'o-odată, Fanta Cella alerga, zglobie, pe creștetul golfului, mănându și caprele din iarba răscaptă a muchelor în pajestile grase de

sub umbra Dafinilor. Și nu era lămâe mai galbenă și mai parfumată ca părul ei despletit, nici cicoare mai albastră și mai învoaltă ca ochii ei limpezi și blânzi..»

De la Vrancea.

FR. PONSARD.

ORATIŪ ȘI LIDIA

— Comedie într'un act în versuri —

PERSOANELE

LIDIA.
ORATIŪ,
BEROE, sclavă a Lidiei.

— O cameră somtuasă a Lidiei, la Roma — In fund, ferestre acoperite pe jumătate cu perdele de purpură. La stânga, ușa unei odăi de toaletă. La dreapta, ușa unei alte odăi.

SCENA I.

LIDIA, BEROE, sclavă a Lidiei. Lidia șade și se gătește. Beroe în picioare lângă ea.

Lidia.

Apropie oglinda, Beroe!

Beroe.

Iat'o!

Lidia. (privindu-se în oglindă)

Crezi

Că o să'mi șează bine cu părul cum îl vezi?

Beroe.

Prea bine? De minune!

Lidia.

Adevărat? Crezi oare

Că buclele acestea, picând tremurătoare

Pe gâtul meu, putea-voi să placă lui Orațiū?

Beroe.

De nu vor fi să 'ncante privirea-î cu nesațiū,

De sigur că poetul roman e mult mai rece

Ca un ghețar prin care căldura mnuai trece.

Ași crede chiar că este la gust mai grosolan
Și mult mai sec la suflet ca un barbar german.

Lidia.

Cu toate-astea, dacă ași face ca să cază
Pe umeri aste bucle, ca rază lângă rază?
Se zice că Venera pe muntele Ida
A apărut tot astfel.

Beroe. Arătând peptănătura Lidiei

Dar fiica lui Leda
Avea pieptănătura la fel cu-a dumitale,
Și nimicea cu dânsa mulțimea-î de rivale:
Ca dânsa le vei face să moară de necaz.

Lidia.

Crezi oare?

Beroe.

Eri, de Cloe făcuî în mine haz.
Când te-a văzut în cale'î, de-atâta gelozie
Se 'ngâlbeni la față și rău era să'î vie.

Lidia.

Ei bine, dac'o face pieptănătura mea
Geloasă-atât să fie, o voi păstra așa.

Arătând o casetă ce e pe masă
Dă-mi lanțul de mărgene, apoi brățări, inele,
Agrafele de aur, — să mă gătesc cu ele.
Își așează cutele mantalei, pe care Beroe le prinde cu agrafe.
E bine-așa?... E bine?...

Beroe.

Divinele statui
Ce sunt investmântate de măestria lui
Phidias, sunt departe d'a fi mai răpitoare
Prin cutele lor albe, curate și ușoare, —
În marmora de Paros, pe corpul mlădios!

Lidia.

Acum să'mî pui coroana de merișor. — Frumos!...
E singura podoabă d'al meu poet iubită.
Se întoarce către Beroe.
Așa e că'mî stă bine cum sunt împodobită?

Beroe.

Oh! Venus! Fi-va oare un singur cavalier
Ce nu 'și-ar vinde spada și partea sa din cer
Pe-o singură privire din ochii dumitale?

Lidia.

A! Beroe! Amantul pe care-ai vrea din cale
Să 'l fac să se oprească de ochii mei răpus,
Nu e de cât poetul Orațiu, cum ți-am spus.
El nu e nici războinic, nici viță 'n părătească,
Dar știe să admire și știe să iubească.
E fiul unei sclave și-al unui sclav iertat,
Dar este mult mai nobil și mult mai devotat,
Și pentru el lucește această bogăție
La sinul meu ce-așteaptă cu dragoste să'l ție.
La sinul meu ce simte prin el și pentru el...
Ș'apoi, vezi tu, ai face o crimă să'l înșel!

Beroe.

Dacă'l iubești atâta, de sigur te iubește.

Lidia.

Oh! da! Căci tot-d'auna la mine se gândește.

Beroe.

Atunci, nu e 'ndoială că este și bogat,
Că e pe-atât de darnic, pe cât e devotat,
Că aurul ce are, din mâinele lui scapă
Cum scapă din cascadă șiroaiele de apă.

Lidia.

Dar e sărac. Comoara Pactolului d'ar fi
A lui, — și-atunci nimica n'ai cere a'mi jertfi.

Beroe.

Sărac! Fără putere, — un sclav în liberare,
Puțin frumos și vecinic pierdut în cugetare,
Cum de 'l iubești atâta?

Lidia.

Nu știu, dar îl iubesc.

Beroe.

Ciudată slăbiciune! Și ce?... Nu te răpesc
Suspinele nobleței și tânăra și-avută?
Lui Drusus, lui Pizone, rămâi cu vocea mută?
Le 'nchizi în față ușa cu aerul măreț,
Și 'n locul lor, în brațe primești un cântăreț?

Lidia.

Ce vrei să fac!

Beroe.

Dar Maroiu, din vechii regi descinde
Și gloria străbună asupra-i se destinde...
Ce zici de el?

Lidia.

Ce 'mî pasă, de tot trecutul sêu!
Când este neam de rege și e un nătărău!
Culcușul meü refuză or-care bogăție,
Când lângă ea clocește tâmpire și beție.

Beroe.

Cerintus mi se pare că este prea frumos.

Lidia.

Frumos, dar neghiobia il face-orgolios,
Și n'am vëzut ca dënsul un dobitoc mai mare.

Beroe.

Dar Calais?

Lidia.

Săritul ce alt talent nu are
De cât să-și potrivească tunica pe tipic?

Beroe.

De Rufus ce zici însă?

Lidia.

De el, ce vrei să zic?
De cât că e întocmai ca stridia stărcită!

Beroe.

Dar Claud, care n'are pereche potrivită.

Lidia.

Nu'mi place!

Beroe.

Ia atuncea un senator greoi
La vorbă și la pungă.

Lidia.

Mi s'ar ură!

Beroe.

Apoi,

Un casier.

Lidia.

Mi-e silă!

Beroe.

Dar pentru curtezane
Ei fac să curgă bronzuri și vasele tosecane.

Lidia.

Dar darurile date de cei urăți, sunt prea
De preț, și să le 'ntoarcă iubirea n'ar putea.

Aceia care umblă să facă bogăție,
 Pentru poet, zăvorul la ușă să și' l ție.
 Poetul nici o dată nu vine 'npovărat
 Cu daruri, — ci el cântă și este adorat.
 Chiar zeii pentru dânsul au fost în tot-d'auna;
 Iar Muza lui i 'ntinde și lira și cununa;
 Căci Muza, ca femeie, cunoaște ca și mine
 Otrava tăinuită subț cântece divine.
 Și apoi, eu n'am părerea femeilor de rând,
 Ce întrețin iubirea cu vorbe seci, câscând.
 Urăsc banalitatea și patima comună,
 Al cărei cântec rece pe-aciași coardă sună.
 Eu vreau să văd bărbatul istet, invingător,
 Și sufletu-mi să lupte c'un suflet simțitor.
 Amorul nu cunoaște prea lungă veselie,
 Și vorba lungă 'l face molatic să devie.
 Dar ce plăcere poate un suflet a gusta,
 Când buzele aceleași cuvinte-ar repeta!
 Ce farmec simte însă, când sunetul de liră
 Il urcă pân' la ceruri și tainic il inspiră!
 Ca freamătul de frunze atinge mai duios,
 Ca păsările cântă mai viu, mai mlădios.
 De sigur că amorul și cântecul d'odată
 Născut-au dintr'o mămă și din același tată.
 — Și apoi, Beroe, spune, a fi nemuritor,
 Nu este cel mai mare avut pentr'un amor?
 Mătasea, avuția și-or câte giuvaere
 Odată plac, — pe urmă, se stinge-a lor plăcere.
 Dar versurile vecinic rămân ca la 'nceput
 Și vezi ca 'ntr'o oglindă în ele-al tău trecut.
 Prin ele, dupe moarte, trăești și-atuncea încă,
 Și amintirea-ți zilnic devine mai adâncă.
 Cât lumea va cunoaște al Venerii regat,
 Licoris de Lesbia mereu va fi legat;
 ● Tot ast-fel și Orațiu alături cu Lidia
 Vor ține 'n veci de dânsii legată poezia.
 Ah!.. Beroe.. imi pare că vine cine-va...
 Oh! Dac'ar fi Orațiu! Mai lasă jos cât-va
 Perdeaua; — umbra 'mi place; — a purperei lumină
 Imi pare la 'ntuneric mai dulce, mai divină.
 (Ascultă)
 Dar nu e el! Mă face s'aștept! Odată, eu
 Faceam să mă aștepte, și-acum e rëndul meu.

Beroe.

Dar, Doamnă, iată ora, acum, și e trecută...

Lidia.

A! E ca neputință să fiu așa pierdută!..
 Atâta 'ntârziere... de sigur, e ceva. .
 S'a dedulcit, se vede, intrând pe unde-va...
 Nu pot să iert aceasta! Ertarea-i o rușine!
 Amorul său nu iartă, său nu e pentru mine!
 Nu va veni!.. Ce 'mă pasă!. Ș'apoi, de va veni
 Ii voi închide ușa, — în cât m'o pomeni!..
 Desbracă-mă, Beroe! Ia după mine toate...
 Sfăramă-aceste pietre, aceste lanțuri... Scoate
 Brățările!... Ce bine ar fi să vie-acum,
 Să 'l fac pe de-a 'ndărătul să ia același drum.
 Așteaptă!... stăi!... ascultă!... E el!... Ce fericire!..
 (Cu bucurie).
 Și mă 'ndoiam, când este esact la întâlnire!
 (Intră Orațiū).

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.

ATENEUL ROMÂN

Biurul Atheneului român exprimă mulțumirile sale publicului, pentru participarea ce a luat și continuă a lua la loteria organizată în vederea clădirii edificiului ce a proiectat, participare ce-i asigură un apropiat și deplin succes.

Reservându-și d'a publica, la timp, împreună cu socotelile și starea financiară a lotăriei, numele tutulor acelora ce au bine-voit a'l ajuta în întreprinderea sa, Biurul Atheneului a luat, pentru astă dată, următoarele decizii :

1. Se vor înscrie cu litere de aur pe o placă de marmoră, ce se va păstra în zid în marea sală a edificiului Atheneului, numele persoanelor ce au luat său vor lua un număr de 5,000 bilete, vârsând imediat prețul lor la Banca națională.

2. Numele persoanelor ce au luat său vor lua 500 bilete, plătindu-le imediat la Bancă, precum și al acelor ce vor lua de la 1000 bilete în sus pentru a le distribui și a le vinde, depunând în urmă la Bancă prețul vânzării lor, vor fi înscrise pe pergament într'o mare carte, ce se va păstra în sala bibliotecii Atheneului.

3. Publicațiunea ce va conține numele tutulor persoanelor ce au luat său vor lua de la 100 bilete în sus, său au dat concursul lor Atheneului, luând parte la organizarea festivităților, având de scop desfacerea biletelor de lotărie, se va păstra asemenea — într'o splendidă edițiune — în sala bibliotecii Atheneului.

Biurul Atheneului.